

J E L E N T É S

a

K P V D S Z V Ö R Ö S M E T E O R T E

D I O G E N E S

csoportjának

1 9 8 5

évi

munkájáról

T A R T A L O M J E G Y Z É K

Összefoglalás az 1985 évi munkáról	3	oldal
Szarvasetetői víznyelő	7	"
Csúnya-völgy és barlangjai	8	"
Pénzpataki víznyelőbarlang	9	"
A Diós-pataki barlangok	10	"
B e m u t a t j u k : T h i e m e A n d r á s - t	11	"
Thieme A: A Gouffre Berger - Pierre Saint Martin expedíció	15	"
A Gouffre Berger	17	"
A Pierre Saint Martin	27	"
1 9 8 5 évi túráink jegyzéke /VIII.31.-ig/	42	"
1 9 8 6 évi kutatási terv	43	"

I r t a é s s z e r k e s z t e t t e : T h i e m e A n d r á s

Csoportunk, - mely a EPVDSZ Vörös Meteor TB
barlangkutató szakosztályának keretén belül működik -

1 9 8 5

evi tevékenységének céljával a következő feladatokat tűzte ki:

- Szarvaspataki víznyelő : Feltáró és továbbtáró kutatás
Klimavizsgálatok
Hidrologiai vizsgálatok
Térképezés
Faunagyűjtés
- Csúnya-völgy : A völgy üregeinek felkutatása
Térképezés
A Baka barlang továbbtárása
- Pénzpatáki víznyelőbg. : Feltáró és továbbtáró kutatás
Klimavizsgálatok
Hidrologiai vizsgálatok
Térképezés
Faunagyűjtés
- Díós-pataki I, II, III. sz. : Feltáró és továbbtáró kutatás
barlangok
Klimavizsgálatok
hidrologiai vizsgálatok

A fentiekben tálszerűen tovább folytatjuk a
- hazai, - általunk kevésbé ismert - barlangok bejárását.

Részt kívánunk venni az országos barlangos-
találkozó rendezvényein, valamint az MKBT egyéb rendezvényein.
Tervezzük előadások tartását is. Megfelelő érdeklődés esetén
a meginduló klf. tanfolyamokon is tervezzük részvételünket.

Mind az egyesületi, mind az MKBT tagjaink
létszámát csak igen minimális mértékben kívánjuk növelni.

Külföldi vállalkozások: tórák Csehszlovákia, Románia, stb. bar-
langjaiba, ill. egy nyugat-európai túra,
helyi barlangkutatókkal közösen.

Kitűsített céljaink nagy részét nem valósítottuk meg. Nem végeztünk érdemi kutatást egyetlen bási munkahelyünkön sem, nem vettünk részt a Barlangostalálkozó rendezvényein, nem vettünk részt semmilyen tanfolyamon, és nem kerestünk fel egyetlen, számunkra ismeretlen bási barlangot sem.

Külföldi vállalkozásaink programját viszont szinte teljes egészében végrehajtottuk.

Romániában bejártuk a Tausoara barlangot. Csehszlovákiában felkerestük a Bikkfa és a Mala szobelyt. A legjelentősebb, és úgy véljük nem csak a csoportunk történetében, a franciaországi expedíció volt, melynek során bejártuk a Gouffre Berger, és a Pierre Saint Martin barlangot.

Terveink ilyenén alakulásának okait előző beszámolóinkban már részletesen elemeztük, így most csak nagyvonalakban szólnék róluk:

- a kutatómunkához szükséges anyagi erőforrásokat továbbra is magunkra hagyatva, egyedül kellett előteremteni;
- állami támogatás helyett továbbra is csak állami elvonásban /adó! / részesülünk;
- semmi látható jele nincs annak, hogy a Társulat vezetői ezt a problémát magukénak érzik, és megpróbálnának valamilyen tenni ezen állapot megszüntetésére, enyhítésére. Úgy tűnik, hogy a Társulat vezetőinek teljesen mindegy hogy folyik-e kutatás vagy sem! Sőt, még az is hogy milyen a jelentésekben! Ha leadta a csoport akkor jó, ha nem, majd visszavonjuk az engedélyt! Mert nem igaz hogy ha ezeket a jelentéseket - odafigyelve! - elolvassa valaki, akkor ne gondoljon arra hogy a bennük felvetett gondokra válaszolni is kellene? Netán intézkedni?!

Nincs mit csodálkozni azon, ha a tagság a verejtékes munkával megkeresett pénzt olyan vállalkozásba fekteti, amelynek rövid távon, és - nagy valószínűséggel - biztos eredménye van. Ez az oka hogy elsősorban a konkrét eredményt hozó külföldi barlangtúrákat helyezzük előtérbe a bizonytalan kimenetelű, és legalább ugyanannyiba kerülő táborok helyett. Ennek mindenesetre megvan az a pozitív vonása, hogy emiatt a sportbarlangjárás olyan fejlődésnek indult, ami nemzetközi mércével is figyelemre méltó.

Bissen azsal hogy a BIOGASZ csoport bejárta a Couffre Berger és a Pierre Saint Martin barlangot, és lejutott 1000 méter mélységbe, nem csak a maguk arattak sikert, hanem a magyar barlangkutatók, az egyetemes magyar sport számára is. Mert előttük ez még soha senkinek nem sikerült.

Csoportunkat az év áprilisában fájdalmas veszteség érte. Göd határában, a szigetmonostori Erdei Telep közelében, vizibaleset következtében életét veszítette

ifj. V A N K O V I T S I S T V Á N

Személyében a csoport régi, alapító tagját veszítettük el. Állandó és aktív résztvevője volt a csoport táráinak, táberainak. Kivette részét ezek vezetéséből is. Szinte felszerelhetetlen mi minden vállalkozásban számíthattunk tevékenység segítségére, okos gondolataira, hihetetlen kitartására. Ott volt a SIALZNA szifonjánál, az amerikai kongresszuson, az Alsó-barlangi táberben, a Poloska Jama expedícióban, hogy csak az utóbbi évek jelentős vállalkozásait említsük. 1934-ben elismert kutatásvezető is lett. Szines egyénisége, sajátos humora, mindig pozitíven hatott a társaságra. Hiányát mindig érezni fogjuk!

KUTATÁSI TERÜLETÜNK

Az e vábba is a Rejteki munkásház - Rajla völgy - Hór völgy -
Tobé Pussta - Balla völgy - Répáshuta - Rejteki munkásház
által határolt terület, melyen négy fontosabb objektumot
tartunk számon:

- I. Szervacetetői viszonyok
- II. Csány-völgy és barlangjai
- III. Pénzpatoki viszonylóbarlang
- IV. Diós-pataki II.-III. sz. barlangok

I. Szarvaszetetői viznyelő

A barlangban az év folyamán semmilyen kutató-
si tevékenységet nem végeztünk.

II. Csánya-völgy és barlangjai

Az OKTVH É-magyarországi felügyelősége az év során, a kiadott kutatási engedélyt módosította, és a bontási munkákat megtiltotta. A területen az év során semmilyen tevékenységet nem végeztünk.

III. Pénzpatiki viszonylóbarlang

A barlangban az év során semmilyen érdemi tevékenységet nem végeztünk.

IV. Diós-pataki víznyelők

A barlangokban az év során semmilyen tevékenységet nem végeztünk.

В В М У Т А Т Ж У К

A DIOGENES csoport - ezen a néven - 17 évvel
előtt, 1969-ben alakult meg. Alapító tagjai ekkor már több
éve együtt járták a barlangokat. Ezek közé az alapítók közé tar-
tozott

T H I E M E A N D R Á S

is, aki mögött ekkor már jónéhány évi barlangos múlt állt.

" 1945-ben születtem Budapesten, és a természet-
szettel csak később, ipari tanuló koromban ismerkedtem meg. Egy
természetjáró szakköri tárához fűződik első barlangi élményem
is: a Legény, - Leány barlangokhoz. Mint szakmunkás a MCH-ban
dolgoztam tovább, és a gyári szakosztály tagjaként rőttem a ki-
lómétereket. a rendszeres hétvégi, v. többnapos túrákon. Néhány
év múltán már ismerősként jártam az ösvényeket a Zempléntől a
Hecsekig, s ebben az időben gondoltam arra, hogy valami újat
is kellene már csinálni.

Egy barátommal elkezdtünk "masszek alapon"
sziklát mászni, ám közben szólt egy baleset a Vačkapun, így hát
ennek végeszakadt.

Volt azonban a szakosztályban egy ember,
akit Kalmár Lászlónak hívtak - van ki e nevet nem ismeri?-,
s akinek istápolásával azután 1961-ben eljutottam a Bp.-i Vö-

rös Meteor Lenin körúti klubhelyiségébe, a barlangosokhoz. Még ugyanebben az évben tagja is lettem a szakosztálynak, és de sokáig megosztottam időmet a felszíni és a földalatti világ között. Szután az átmeneti időszak után végül a Mátyás barlangot térképező egyik - Pelikán Pál vezette - brigádjánál kötöttem ki, s ettől kezdve egyre ritkultak a felszíni túrák.

A sorsomat 1965 július 7.-re "pecsételte" meg, amikor egy társammal a Kompass-ágból indulva felfedeztük a Természetbarát szakaszt. Mikus Gyula, a Toldy csoport vezetőjének elfoglaltsága miatt hamarosan megbíztak a csoport túráinak vezetésével is, és ezeken a túrákon alakult ki az a mag, amely - 1969-ben - a DIOGENES csoportot megalakította. A csoportnak azonban nem csak tagja, hanem az 1973-76 közötti idő kivételével, vezetője is voltam.

Szalatt az idő alatt szinte mindenütt ott voltam ahol az "ég zengett":

- a mentőszolgálat különböző akcióinál,
- a hatvanas évek végén, a Meteor bg. Simsa Péter vezette továbbjutási kísérleteinél,
- a Vecsem táborban,
- a Vecsemferrás bontásánál, visszintéüllyesztés munkáinál,
- a Pilis barlang feltárásánál, felmérésénél,
- a Diogenes csoport bükki kutatási területének kialakításánál, majd a kutatásoknál
- az Istvánlápai barlang továbbtárasi - meteoros - kutatásainál.

Résztvettem a csoport szinte minden jelentős külföldi vállalkozásában, így például

- a Sniesnia expedicióban,
- a Poleska Jama expedicióban,
- a Gouffre Berger - Pierre Saint Martin expedicióban

hogy csak a legjelentősebb 2 csomópontokat 2 vegyem számba.

A táborok közül különösen az Alsó-barlangi, a Vecsem, a Szilvaskerti táborok maradtak emlékezetesek, a sajátjainkon kívül természetesen. Mégis, szinte lehetetlen lenne felsorolni azokat a túrákat, táborokat, melyekben résztvettem, amelyeket vezettem, s amelyek maradandóak - már-már legendák - a Diogenes csoport történetében. Soha nem vágytam más csoportba vagy egyesületbe, s ez annak tudható be, hogy ezt a csoportot a hosszú évek közös munkáján nyugvó, egymás iránti bizalom szálai szőtték egybe. Ezt a hálót közösen szőttük, s ha netán néha támadt is lyuk, mindig volt erkölcsi tőkenk megújítani. Legalábbis

eddig.

25. éve vagyok tagja egyesületnek, és 21. éve a Társulatnak. Ha szerény mértékben is, de időnként néhány jó szót, bátorító elismerést is kaptam. Nem hivatalosat persze, mert ahhoz túlságosan gerinces, céltudatos, és önállóan gondolkodó voltam /és vagyok/, ezt pedig kevesen tudják megbocsájtani; - még saját szakosztályvesztőm se! Eredményt és elismerést úgy látszik ezen a területen sem lehet egyszerre elérni.

A jövő évtől kezdve újra mint egyszerű tag fogok résztvenni a csoport túráin, munkáin, táboráiban. Klein- te bizonyára szokatlan, és talán konfliktusoktól sem mentes lesz ez a szerep. De bízom benne, hogy továbbra is hasznosan segíthetem előre egy-egy -önmagában- apró lépéssel a Diogenes csoport, a Meteor, és az egész magyar speleologizmus haladását.

Aki figyelemmel kísérte a Diogenes csoport több éve folytatott munkáját, annak bizonyára kirajzolódott a csoport tevékenységének két főiránya:

1. A bükki kutatási területen végzett feltáró-dokumentációs munka.
2. Nemzetközileg is jelentős, nagymélységű barlangok bejárása.

Ez utóbbi program kezdetét természetesen a legmélyebb hazai barlangok bejárása jelentette. Ezt követte a szlovák karszt közeli zombolyainak /pl. Barazdelas/ bejárása, majd a program első igazi trófeája a SNIEZNA /1979/ volt. Ekkor fogalmazódott meg először a Gouffre Berger és a Pierre Saint Marten bejárásának terve, amelyről azonban az 1980 évi, három halottal járó /autó/ baleset, majd a 81. évi Kongresszus miatt, hamarosan újra csak mint távoli célról beszélgethettünk.

A tervet azonban mégis a Kongresszus aktualizálta, azzal a döntésével, hogy a következő helyszín Jaca, Spanyolországban, közvetlenül a PSM hágó alatt. Kettőzött erővel igyekeztünk felvenni a kapcsolatot mindenkivel aki tervünk megvalósítását segíthette, s ebben nagy lehetőséget nyújtottak az ülések előtt és után rendezett barlangjáró táborok.

Az adminisztratív szervezés 1983 őszén kezdődött meg. A várható mászástechnikai feladatokat figyelembe véve Kékési György és Vida István - az expedíció technikai vezetői - felkészülési tervet állított össze, és rendszeresen közös gyakorlatokat, felméréseket is tartottunk. A rendelkezésre álló dokumentációból a barlangok kiépítési tervét tartalmazó leírást készítettünk, melyet az expedíció minden résztvevője megkapott.

A Gouffre Berger-ben 1984 augusztusában már járt három magyar kutató / Marek Edit VMBB Tektonik csoport, Király Gábor és Nagy Imre BSAC /, de csak kb. 600 méterig jutottak le, és a túra körülményei miatt inkább csak általános benyomásaikról tudtak néhány, de nagyon hasznos tapasztalatot átadni. Az Öltöző-n, a Csatorna túli részeken még nem jártak előttünk magyar kutatók.

A PSM rendszerben előttünk még szintén sohasem jártak magyar kutatók, így e barlangról semmiféle információnk nem volt.

Az expedícióra VI. 20 - VII.19 között került sor, hét fő részvételével.

A G. Berger -be a VI.27 - VII.7 közötti időre kaptunk leszállási engedélyt. A kiépítés második napján, egy váratlan zivatart követő árvis miatt a beszerelést végző csapat lennrekedt, és csak másnap délre tudtak kijönni. A problémát az Aldó aknában lezúduló víz okozta, mivel a vízfűgőny miatt áthatalmatatlanná vált.

Az expedíció 3 tagja VII. 1-2.-án 900 m. mélységig jutott le, a magyar barlangkutatók történetében először. A barlang kiépítését önállóan végeztük, az eredményt is önállóan érték el. A továbbjutást a minden elképzelhető felülmúló tömegű víz, az aktuális helyismeret hiánya, valamint /továbbjutás esetén/ a visszaterés kockázatának irreális megnövekedése akadályozta.

A csapat a 900 m.-t teljes egészében visszamászva érte el újra a bejáratot.

A FBM-be a leszállási engedélyünk a VII. 10-16 közötti időre szólt. A kiépítést a tárával egyidőben végeztük; a beszerelt köteleket egy három tagú csapat hozta vissza a felszínre. Az expedíció négy tagja VII. 10-12 között az SC 3 - Verna terem útvonalon, a magyar barlangkutatók történetében szintén először, 1000 m. mélységig jutott le. A tóra 52 óráig tartott, mivel a helyi mentőszolgálat vezetője által biztosított barlangi vezető gyakorlatilag nem ismerte a barlangot.

Mindkét barlangban ez volt az első ö n á l l ó magyar expedíció.

Az expedíció tagjainak egyéni eredményei:

	GB	FBM
Fodor Tamás	- 640	- 355
Juhász József	- 500	- 355
Kékési György	- 900	- 1000
Scholtz Ferenc	- 500	- 355
Thieme András	- 250	- 1000
Vida István	- 900	- 1000
Vida Zoltán	- 900	- 1000

A G O U F F R E B E R G E R zomboly

Helysége: Grenoble felett, a Vercors hegységben, Engins község közelében, a Sornin platon nyílik bejárata.

Koordináták:

Főbejárat: x: 856,680

y: 329,480

z: 1460 m.

Más bejáratok:

Marry akna : x:856,65

y:329,71-73

z: 1449/1450 m.

des Elfes barlang: x: 856,84

y: 329,85

z: 1425,00 m.

Nyáron gépkocsival két irányból közelíthető meg. Délről a Grenoble-Sassenage-Engins-Lans en Vercors-Autrans közforgalmu úton a Col de la Croix Perrin-ig, itt a nyeregben jobbra /a háztól balra/ induló erdei úton a Feneys elágazásig /jobbra az út felett ház/, s itt a jobbra induló, meredeken emelkedő úton fel a la Molière parkolóiig.

Északról a Col de la Cr.P.-nél továbbhaladva Autrans felé, a helység után kb. 10 km.-rel, a Tunnel-du-Mortier alagút előtt balra térünk le az erdei útra, amely szintén a Feneys-i elágazáshoz vezet./85 nyarán ez az út omlás miatt levolt zárva/. Az elágazástól tovább a fenti úton a Molière parkolóiig.

A la Molière parkolótól a bejárat csak gyalog, a Génisses ösvényen érhető el. Az ösvény balra a gerincen, a tehénkerítés /és az erdőszől/ mentén indul, észak felé. A kapu után kb. 20 m.-rel útelágazás. A jobbra induló 37. sz. táblát kövessük. A tábla ovális, kék színű, hosszában felerősített, benne havasi gyopár és az út száma. Kb. 5 perc múlva, egy meredek falú teknő alján jobbra, egy sziklafal-besszögelésben hófólt. Az ösvény és a sziklafal között hatalmas berogyás. Ezután egy hosszú rét következik, s 10-15° múlva egy derékszögű jobb kanyar. A kanyar külső íve mentén, a nyílt, sziklás terepen zomboly. Kb. 10° múlva egy erdős szakaszon, hatalmas fenyő alatt, az ösvénytől balra újabb zomboly. Kb. 30° múlva - sűrű erdőben - útcsomóponthoz érünk. A 37-es út balra, meredek lejtővel indul.

Az első rétre kiérve /szemben is ösvény vezet fel/ derékszögben jobbra fordulunk. Az út tovább is jól követhető, de figyelni kell, mert több derékszögű, kőemberrel jelzett elágazás van. Közvetlen a bejáratához meredek sziklalépcsőkön juthatunk le. A barlangnál 38. sz. tábla van. A teljes út kb. 50-60 perc.

A nyílt, sziklás táblák között ritkán felfestett barnás-vörös csíkok jelzik a helyes irányt. A leírásokban szereplő "narancs" jelzés rendszeretlenül /de a bg. felé valamivel sűrűbben/ félbukkanó /elzört?!/ narancsszínű, 4-5 cm. széles műanyag csík darabkát jelent.

Télen az egyedüli megközelítés az az út, amely d'Anginsből indulva érinti a Sornin-i menedékházat, és csatlakozik a nyári jelzéshez, kevéssel az angol tábor előtt. Ideje kb. 1,5-2 óra.

F e l t á r á s :

1953 május 24.-én Joe Berger és társai /Bouvet, Ruiz de Arcaute, Jouffrey/ fedezik fel, és -52 m.-ig jutnak. Másnap Berger, Ruiz, Gontard és Jouffrey elérik a Garby aknát /-120/. Július 13-14.-én Berger, Gontard, Garby, G. Marry, Lavigne, Brunel, Potié, Sillanoli és Arnaud a folyóhoz értek /-300; 28 óra/. November 7-9 között Cadeux, Petzl, Brunel, de Bretizel, Sillanoli, Bynas és Potié elérték a Tyrolienne vizesést /-372 m; 38 óra földalatti idő/.

1954 VII. 14-től egy 142 órás expedíció eléri a Claudine vizesés csúcsát, ahol Bretizel 7 m.-t leereszkedik /-712 m./. Szeptemberben egy 59 órás úton jutnak el a Topographes zubatagokig /-735 m./. November 10-13 között 66 óra alatt leküzdik a Grand Canyont, és a Mat kiugró csúcsán, -903 m.-en volt a megállás.

1955 -ben, a VII. 23.-án kezdődött 218 órás expedíció a 1° Ouragan akna csúcsánál megbukott /-985 m./.

1956 augusztus 3.-án indult az a 380 órás expedíció, amelynek augusztus 12.-én sikerült elérni a végső szifont, -1122 méteren.

A járatok teljes hossza 17.300,00 méter /1977/

1963 augusztusában Ken Pearce, a YMCA támogatásával átússza, és eléri a 2. szifont.

1967 augusztus 18.-án ezt is átússza, de újabb szifon állítja meg.

1968 július 28.-án B. Leger és J. Dubois továbbjut, de a 4. szifon következt. A jelenlegi mélység 1141 méter.

A Harry akna és a barlang közötti kapcsolatot a feltárással párhuzamosan állapította meg M. Renaud és csoportja.

Az sífes barlangot /zsombolyt/, amely a Petzl tárnához kapcsolódik, 1976-ban G. Bohec /SC Vizille/ fedezte fel.

Jelenleg a 1° Ouragan hálózatának feltárása folyik.

H i d r o l ó g i a

A barlangot a "Csillagok nélküli" folyó járja végig, mely a Sassenage aknánál bukkan fel. A folyóág a Boue aknából jön, átjárja a Sure és a Sornin nyugati földteknőjét. A Petzl akna folyóága a Sornin többi földmélyedéseit járja át. A víz mennyisége itt kevés, és teljesen eéveszhet a hasadékokban. A ténylegest folyást több, hosszú utat megtevő beömlés erősíti. A 1° Ouragan akna szintjén az átlagos vízhozam 15 l/sec. A legfontosabb beömlés -1000 fölé helyezhető, értéke 30 l/sec. Ez a beömlés két folyóágból áll.

A bg. nagyon gyorsan reagál a viharra. Ilyenkor számos beömlés lép működésbe. Az Aldó akna áthatolhatatlanná válik /szó szerint igaz!/, a Cadoux tó megtelik. A Vestiaire után a folyó felduzzad, és csak felmászással lehet medvéket találni. A Grand Canyon aljában a Gaché tárna aktívvá válik, és 27 méteres vizesés kezdéi tombolását. Egy szifon képződik a Joly terem után, és a 1° Ouragan aknából alulról nem lehet többé megközelíteni, mivel a vizesés végigsöpör itt.

Az áradás hulláma kb. 4 óra -600 -ig, és 8-10 óra a Sassenage aknához. Az áradás -1000-nél gyorsan beömlik a Csillagok nélküli folyóba. A víz átfutásának ideje két nap, ami azért lassúbb az áradás hullámánál, mivel a szifon szintjén elöntött tárolók vannak. Az áradás vízhozama -650-nél elérheti a 2 m³/sec, -1100-nál pedig legalább 6 m³/sec.

1953-ban fluoreszcenciával végeztek nyomjelzést. A P. General vízesésnél betáplált festék 48 órával később az 1160 méterrel lejjebb fekvő Sassenage falu összes forrásában, és a Caves de Sassenage barlangban megjelent. A mérések szerint a C. de Sassenage ill. a GB utolsó szifonja közötti távolság 500 m, a szintkülönbség pedig kevesebb mint 30 méter.

G e o l ó g i a

A barlang legnagyobb része a 1^oHauterivien felső részeiben fejlődött ki, nem messze a 1^oUrgonien-nel érintkezve. Mindenütt a bg.-ban találkozni lehet ennek a szintnek jellegzetes márgás mészkő sziklapadjaival. A három bejárat a 1^oUrgonien hg. mészkővébe van bevájva. A márgásabb részeket bevágva található a meandervonalak.

A Sassenage-Engins teknőjének alját D-É orientációja aknák járják át. A teknő nyugati oldala Sornin felé megy fel. A dőlés mértéke a maximumot elérve fokozatosan csökken, a Sornin földteknőjéhez érve már majdnem nulla. A beltezat tengelye la Sure felé fordul.

A bg. tehát egy szinklinális lejtős bg. Ezt két tényező támasztja alá. Egyrészt a törések rendszere, másrészt a vetődések. Sz utóbbiak kényszerítették arra a főakna folyosót, hogy dél felé ismét visszakanyarodjon, ferdén, a nagyobb lejtés irányához képest.

Bizonyos aknafolyosók /G. Sboulis, G. Canyon, S. de Etrangers/ vágatainak kialakulásában egyaránt szerepe lehetett a folyó vízhozamának és az üregtektonikának. A 1^oOuragan akna az É-D irányú Csillagok Nélküli Folyó, ill. a K-NY irányú 1^oOuragan rendszer találkozásánál alakult ki. A levegő télen befelé, nyáron kifelé történő áramlása, felsőbb járatok létezését mutatja.

A b a r l a n g b e j á r á s a

A bg. hivatalosan csak engedéllyel látogatható VII 1 - X. 30 között. Az engedélyt az Engins-i polgármester adja. Címe:

Marcel Boccon Gebeaud
L^o adjoint au Maire
chargé des sports
Mairie D^o Engins
38360 Sassenage

A bejárás feltételei:

1. A GB-be és más, hozzá csatlakozó barlangokba -amelyek a községi legelők és erdőknél helyezkednek el / a körzet 2 és 46-os parcella "La Sure"-nek nevezett helyén/- való belépéshez szükséges az enginsi polgármester előzetes engedélye.

2. Ezt az engedélyt bármely csapat, amely kérvényt nyújt be, megkaphatja, amennyiben ezt a naptári lehetőségek megengedik. Ezt a naptárt az engins-i község vezeti. Az engedélyezett látogatási hónapok: július, augusztus, szeptember és október. Kivételesen speciális látogatások is engedélyezhetők különleges feltételek mellett.

3. Feltételek:

Minden csapatnak - amely a lemenést kéri - szükséges, hogy tagja legyen egy barlangász egyesületnek, amely saját országa barlangász szövetségéhez tartozik, és erről egy igazolást nyújt be a feliratkozásnál.

A végleges engedélyt akkor kapják meg a csapatok, ha érkezésük előtt legalább 1 hónappal a következőket mutatják fel:

- csoportos vagy egyéni biztosítási igazolást, amely biztosítja a tagoknak a költségek megtérítését egy esetleges kimentés esetén.
- csoportos nyilatkozatot az összes résztvevő nevében, amelyben ígérjük, hogy a felmerülő költségeket maguk fedezik abban az esetben ha a biztosítás nem elég, és hogy ezt a rendelkezést betartják.
- egy listát a csoport résztvevőinek nevével.

4. A csoport összetétele:

Nem vehet részt a lemenetben az aki nem tagja annak a barlangász egyesületnek, amely az engedélyt megkapta, vagy ha nincs felírva az előbb említett névsorba. Kivéve ha a csoport felelős vezetője benyújt a tanácsra egy aláírt felelősség vállalási nyilatkozatot, és egy biztosítási igazolást.

18 éven aluli, de 16 éven felüli fiatal csak az 500-as jelszámig /Salle des Treizes/ mehet le. Ebben az esetben egy olyan csapatban vehet részt, amelynek max. csak egy-harmad része 18 éven aluli. Ennek a csapatnak a közvetlen felelőse a csoport felelőse lesz. Az egyidőben lent lévő barlangászoknak a számát úgy kell kijelölni, hogy elég ember maradjon a felszínen, hogy szükség esetén az első mentéseket meg tudják csinálni.

5. Biztonság

Minden csapatnak kell hogy rendelkezsek egy önálló mentési móddal, pontosabban kell hogy legyen minimum egy okleveles elsősegély-nyújtó, valamint egy elsősegély-nyújtó csapat barlangász hordággal vagy ennek megfelelő felszereléssel. Incidens vagy baleset esetén sürgősen értesíteni kell az engin -i polgármestert és a sassenage-i rendőrfőnököt, és írásba kell fektetni az első pontos tanuvalloásokat.

Az isère-i barlangmentő társaságot azonnal fogja értesíteni a sassenage-i rendőrség.

Minden csapat kötelezi magát arra, hogy nem fog merüléseket végrehajtani a befejező szifonba; a merülések szigorúan tilosak, mivel hogy lehetetlen onnan egy testet kiszedni.

6. A táj megőrzése

A felsszini vagy felszín alatti táj megőrzése érdekében minden csapat kötelezi magát arra, hogy a helyeket megbecsüli és nem rongálja.

Minden csapat kötelezi magát arra, hogy a szemetet felhozza a felszínre és megsemmisíti. Abban az esetben ha a kénysszerítő körülmények ezt nem teszik lehetővé, a szemetet nylon zacskókba kell lezárni, és a vízfolyásoktól távoli helyre kell lerakni.

~ . - . - . ~

A barlang kicsit nehéz, az áradásai pedig féeltetesek. A vizes szakassok bejárásához - az Öltöző után - pontonhiérekre van szükség. A Gadox tóhoz csónak kell akkor is /60 m. kötéllel/, ha a tó a leszállás pillanatában üres. A 13-ak Termében ésszerű egy táborot létesíteni, az Öltöző után pedig egy tartalék depót. A teljes bejárásához - a C. tavin kívül - még egy gumicsónak kell. A tényleges ereszkedést biztosító nitt gyakran " lehetetlen " helyen van, de biztos hogy az a legjobban bevált hely. Nemritkán 4-5, vagy még több nitt után -helyek hol jobb, hol a bal oldalon vannak - következik a tényleges ereszkedést biztosító nitt.

kötélszüks.

Bejáratú akna	20 m.	15 m. mély, a falétra korhadt.
Ruis akna	32 m.	28 m. tetején korhadt farács.
Rescuits Holiday	20 m.	10-3-2 méteres lépcsők. Ferde, lépcsős ereszkedés.
Cairn akna	35 m.	38 m. Váltott oldali nittek, 20 m. után egy átszerelés.
R. du Cairn	12 m.	
I. Meander		200 m. hosszú, keskeny. A deszkák

Garby akna	45 m.	szintjén maradva jól követhető. A deszkák 1965-ben kerültek be. 38 m. Besszállás 6-7 m. kötélker- lát után. Impozáns, teljesen szá- raz akna.
II. Meander Gontard akna	27 m.	50 m. hosszú, jól követhető. 27 m. A bevezető kötélkerlát után az utolsó nitt a jobb oldalon. Ahol az akna kiszélesedik /beépi- tett karika/ átszerelés ajánlott.
R. Aldó Kis meander Aldó akna	8+18 m. 50 m.	8+8+6 m. Nittek a jobb oldalon. 20 m. hosszú, csaknem észrevehetetlen. 43 m. Összesen 5 m. kötélkerlát, a nittek a jobb oldalon vannak. Men- nél messzebb kiszerezni az akna te- tején, másképp zivatar idején át- hatolhatatlanná válik.
Kibújás egy kis ablakon a Csillagok Mélküli Folyóhoz. /Grande Galerie de la Rivière Sans Stoiles/		
Cadeux tó		50 m. hosszú. Gyakran száraz, de nagyon gyorsan feltöltődhet, és ek- kor 5-6 m. mély. Kb. 4-5 nap alatt ürül ki. Csónak + 60 m. kötél.
Cascade du petit General	15 m.	
R. Fil de Fer	15 m.	A kötél két részben felszerelve.
/Drótköteles lépcső/ C. de la Tyrolienne	10 m.	Balra felmenni a cseppkőlefolyás tetejére, majd innen ferde eresz- kedéssel kezdődik.
/Kötélhidas viselés/ Grand Ebeulis		Általában jobbra tartani.
/Nagy Kőomlás/kőfolyás/ Le Balcon	25 m.	5 m. ferde ereszkedéssel indul a jobb oldalon, majd 5-6 m. kötélker- lát. Utána 4, majd 3 m. ereszkedés. Közben nittek.

Le Vagin

/Hüvely/

R. avant le Vestiaire 25 m.

6 méteres vizesés egy kerek, lyukas köpződményből.

Egy hosszú, ferde lefolyáson ereszkedve /kb. 6-8 m./ elérünk egy ablakig. Átbújva 4 m. ereszkedés, majd egy peremen 6-7 m. kötélkorlát, a nittig. Utána újabb 6 m. ereszkedés. Felvenni a pontonniert v. a gumiruhát.

Le Vestiaire

/Öltöző/

Les Cuffinades

/Kosarak/

Hosszú, keskeny medencékből álló szakasz. Kis víz esetén is mélyek. A járat 1-3 m. széles. Az áradások méreteit a 8-10 m. magasan is megtalálható falevelek és iszapszintlők mutatják. A vízhőfok 1-2 C°. Végében egy lyukas gunicsonak és kényszerbivak maradványai.

C. de Abelle

15 m.

7 m. mély. A bal parton szerelni.

Bassin

5 m.

C. de Claudine

17 m.

Baloldalon beszerezni a lehetséges legmesszebb. 2 m. kötélkorlát /rúd-acélárbóc távtartó/ után van a nitt. Helyenként 6 m. magasságig található áradás utáni lerakódás.

C. des Topographes 15 m.

7 m. baloldalon szerelni.

A többi vizesés vagy probléma mentes, vagy fixen ki van építve, /Drótkötél vagy/és kötél/ mert gyakran magasak, és mély medence van utánuk. Biztonság kedvéért kell 3x10 m. kötél.

!! Helyszíni tapasztalatok alapján csak annyi igaz belőle, hogy a vizesések magasak, és mély medence van utánuk!!

Grand Canyon

Nagyon meredek lejtő, a jobb oldalán vezet az út. A legmeredekebb rész kb. 20 méteren fixen ki van építve. Ha 40 m. mélységet találunk, soha nem vagyunk a mélybe vivő serpentinon. Ez / a mélység / legalább 10 méterre van az úttól.

- Gaché akna 30 m. 18 m. mély. Lehetőleg száraz legyen! Jobb oldalon beszerezni, az áradáson kívüli területen. Kötélterelő a szemközti falon. Áradáskor könnyen beömlik a víz a kijárat nyílásba. /Alain Maréchal és Eric Meunier balesete 1975-ben/
- ~~R. du Mat /Mat lépcső/~~ 15 m. ~~Mélysége 7-12 m. között, leirásenként változó. Baloldalt szerelni, alján mély medence.~~
- R. du Singe 15 m. 8 m. mély. Baloldalt szerelni, alján mély medence. Felfelé egy "lépő" kell. Nehéz hely.
- C. de 27 m. 35 m. Baloldalon indulni, 4 m. után átszerelés. Ismétlődő átszerelések, a ereszkedés közben mindig jobbra tartva. A legalsó rész teljesen vízpermetben.
- Joly terem
Pont de Singe Nagy, mély medence.
6 m. hosszú, hogy elkerüljék a mély medencét. Baloldalon fixen kiépítve kötéllal és dróttal.
- La Baignoire /Fürdőkád/ A szifonkerülő jobbra /kis terem, kőemberrel jeleAVE/. A telefonszínórt követve mászni a folyóig; néhányszor 10 m. egy 2-4 m. széles, és 3 m. magas járatban.
- La Vire tu Oses 35 m. Szereljenek fel 35 m. köteleket és lépőket. Haladni 6 m.-t a jobb parton, majd 5 m.-t ereszkedni. Ezután új átkelést kezdeni a l'Ouragan hálósat felé tartó elágazásig. Továbbra is a jobb parton kell haladni, majd a kanyar végénél leereszkedni a csepp kölefolyásig. /Valójában az Inga akna -P. du Pendule; L. Monkey- neg lett kerülve/

- Ablak 20 m. Egy kötélkorláton felmászni 5 m.-t, át az ablakon, s leereszkedni táoldalalt 6 m.-t.
- La Vire de l'Ouragan 60 m. /Orkán kanyar/ Fél méter széles szűkület, lábbal előre /ülve/ kell kijönni belőle. Elején-végén 2-2 nitt. A végén lévő 2 nitthez kell beszerezni a kötelet az Orkán aknához.
- Orkán akna 48 m. Beszállás a fenti módon. Az utolsó 20 m. vispernetben, jeges szélben, és pokoli zajban történik.
- La Grand Galerie /Nagy folyosó/ A kezdetben 20 m. széles, magas folyosó fokozatosan összehűkül. Kiseb vízesések, és hosszukás, mély medencék következnek, ahol csak traversálni lehet. Egy hét méteres víz-eséshez érve /nem kiépített, lehetetlen a lejutás/, 2,5 m. mászás után, a bal parton régi táborhely. Innen lefelé és előre mászva vezet tovább a kerülő út. Néhány méter után ott a szifon.

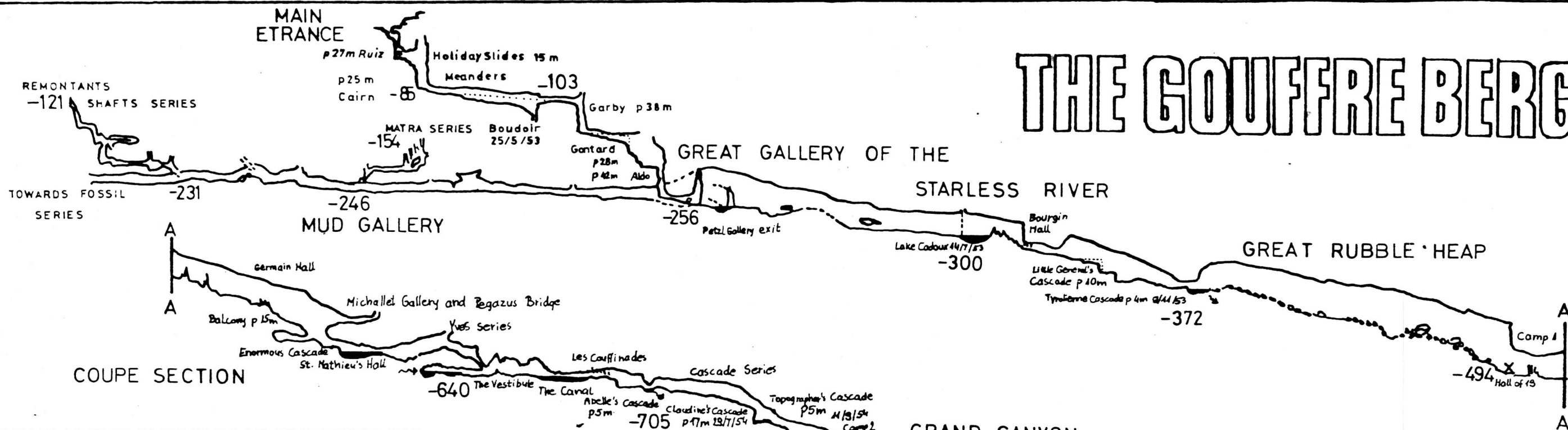
- A teljes felszerelés szükséglet: - 700 m. kötéll,
- 70-80 db. nitt, több típusu nittfüllel,
- csapatonként legalább 1 kalapács és fűrő,
- karabinerek, kötélgűrők, stb.

További felvilágosítást adhat: Bejárásról: - Kékesi György,
- Vida István,
- Vida Zoltán

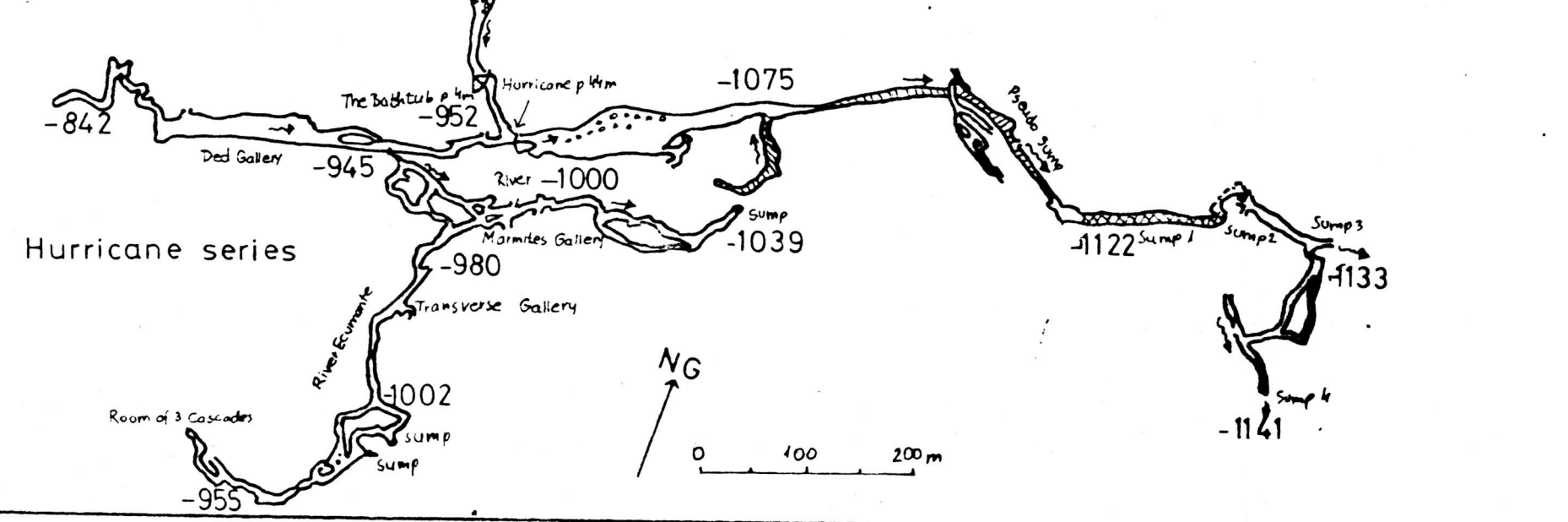
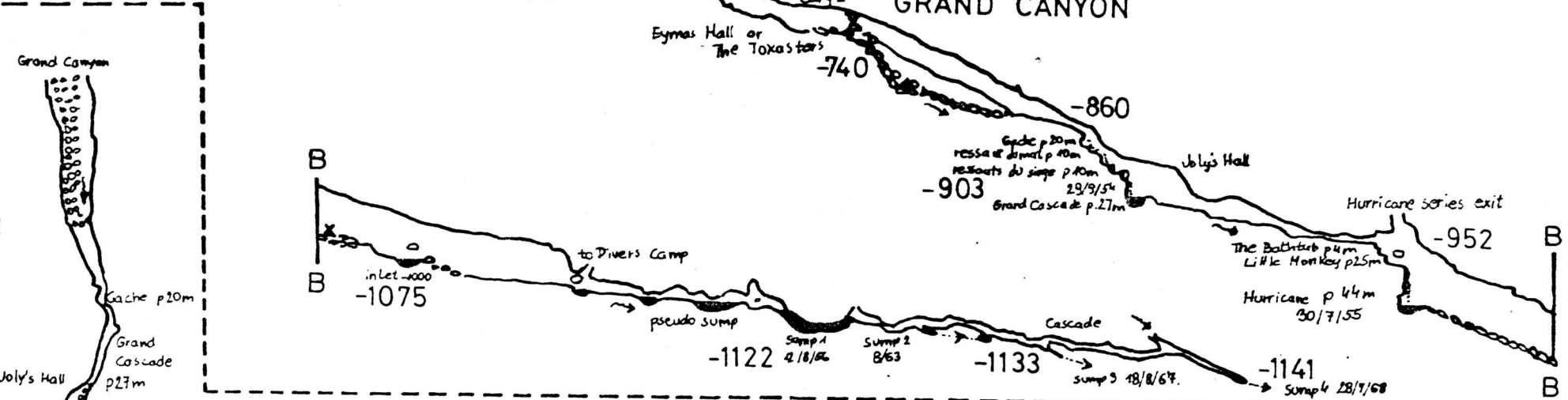
Dokumentációról:

- Thieme András

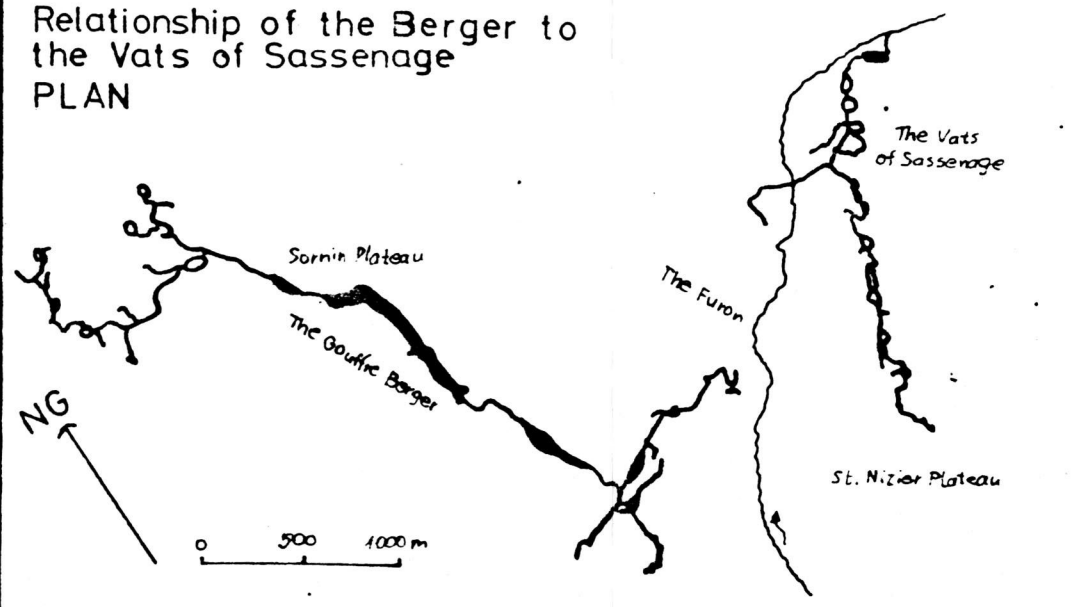
THE GOUFFRE BERGER

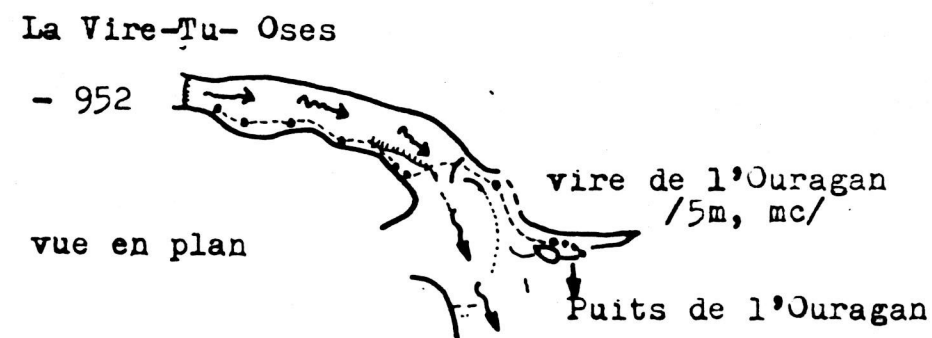
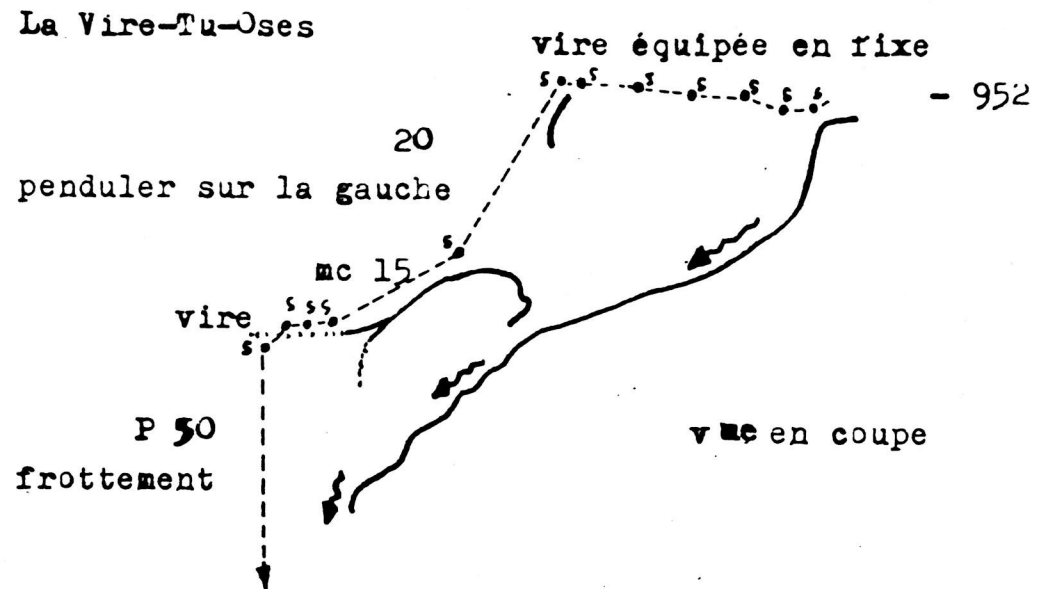
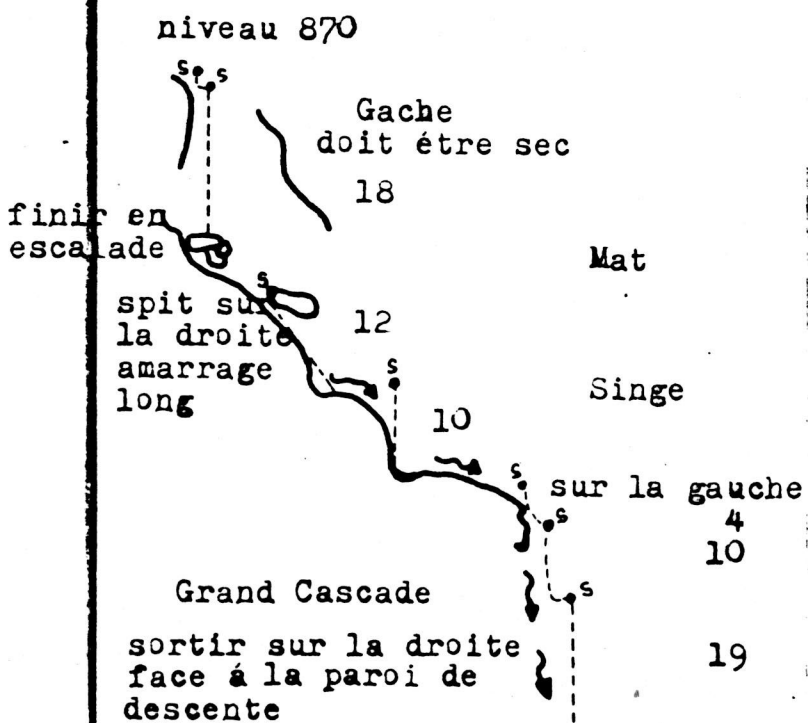
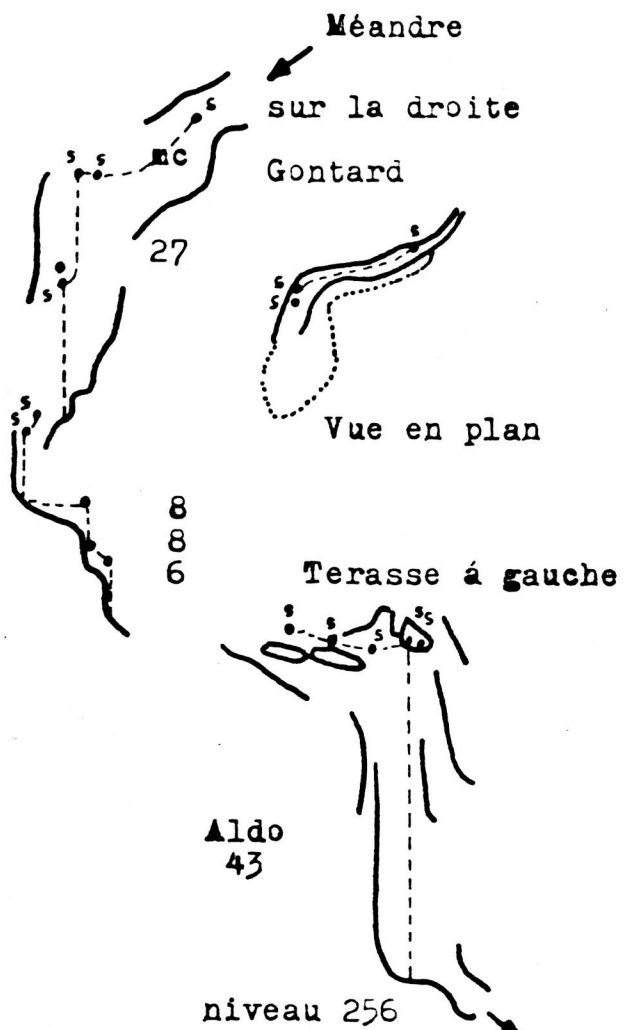
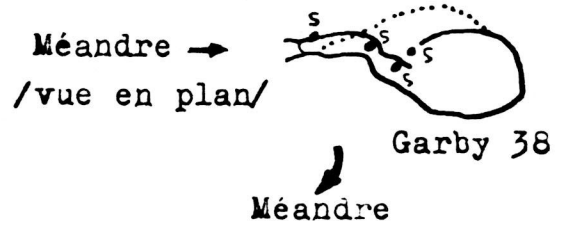
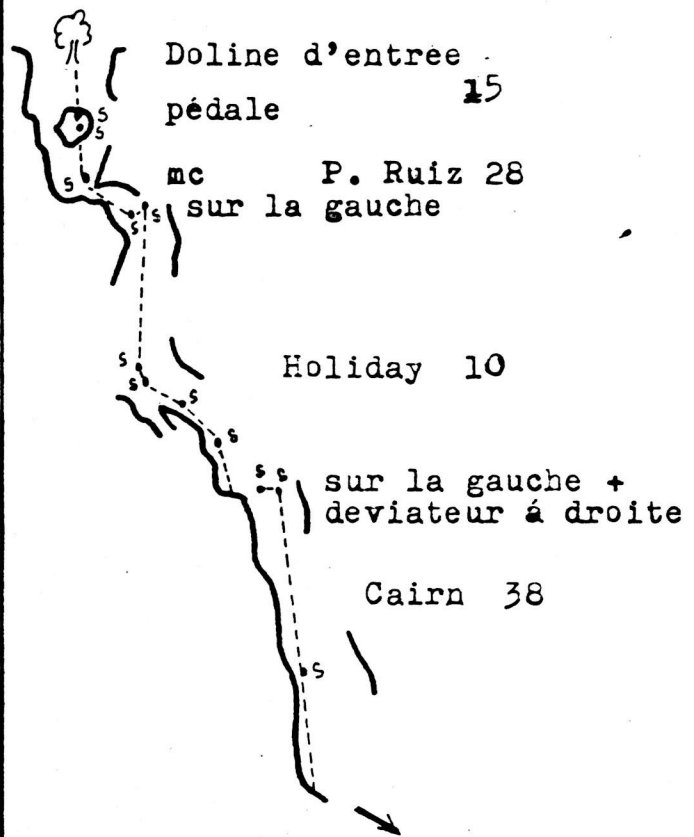

PLAN OF BOTTOM SECTION OF GOUFFRE BERGER

Relationship of the Berger to the Vats of Sassenage PLAN

Megközelítés: A természetes bejáratok megközelítésének kiinduló helye a PSM siállomás, a PSM hágó alatt. /Col de la PSM/ Ez gépkocsival a Pau-Cloron Ste Marie-Aramits-Arette-Arette la PSM útvonalon közelíthető meg, amely út utolsó, pireneusi szakasza télen gyakran járhatatlan.

G. Lépineux: A PSM siállomásról a Fr.-Sp. határ felé vezető úton felmenni a határ felé, majd nem sokkal előtte - a Belvédéré parkoló után - jobbra indul az ösvény. Az úttól kb. 150 m-re találjuk a ma már ráccsal lezárt, és emléktáblával megjelölt egykori lejárati nyílást.

G. de la Tête Sauvage:

A PSM siállomásról a GR 10 /piros/ jelzéssel indulunk a Pescanou-i füves teknőig. /Piste de la P;/ Kb. 2 futballpálya nagyságú terület, ideig kocsival is fel lehet jönni. Innen már teljes felszereléssel kell továbbgyalogolni.

A sziklabevágáson "kapu" a teknőbe érkezéssel ellentétes sarokban/ áthaladva balra felkapaszkodni a vörös jel nyomán. Az ösvény elején meredek emelkedő, aztán egy rövid mélyedés a lejtő bevágáson. Abban a szintben találkozunk a kék jelzéssel, és ezen haladunk tovább. Hamarosan tágas sziklabarázdákra érünk - ez az Arres du Seum Couy. Ezután az egyenesen, könnyen lefelé vivő ösvényen egy másik nagy sziklabarázdát vehetünk észre. Ez az Arres d' Anie. Az elején, jobbra, a teknő alja felé meglátjuk a TS négyszögletes lakómenyét, mely 15 láb magas. /Bár nem tűnt magasabbnak 3-3,5 méternél/ Télen is használható bejárat.

M 3:

A Pescanoutól a Pic d' Anie régi vörös jelzését kell követni, amely kevéssé látható. A bejáratot elég nehéz megtalálni; az ösvénytől néhányszor tíz méterre jobbra található, kb. 1000 méterre a Col de Baticoeche-től. A bejárat szűk, és valóságos labirintus hálózat. Csak annyár végére olvad ki, néha száz méteres mélységben is jégdugó zárja el hasadékot.

SC 3 : A TS fakéményét jobbról elhagyva, továbbra is a kék jel mentén átkelünk a sziklabarázdán a Som Couy felé. A jelzés nem sűrűn, de jól követhetően van felfestve, bármilyen kietlen a sziklasivatag. Kb. felúton a Som Couy csúcsa és a sziklabarázdák között, /jobbra egy kb. 10 m. mély, széles árok/ jobbról vörös színű nyíl csatlakozik. Ennek nyomán az árokba leereszkedve, majd a túloldalba felmászva előttünk az SC 3 lapos, jelentéktelen külsejű hasadéka. Felette néhány csenevész fenyő. Jobbra a Pic d' Anie magasodik fölénk, lábunk alatt a PSM. Télen nem használható bejárat, mivel befagy.

Tunnel EDF: Az Aramis-Tardets-Lieq-Ste Angrâce úton gépkocsi-val a templomig. A templomtól folytatni az utat a falu vége felé, majd az útelágazásnál jobbra fordulni a lejtős útra, amely a patakig vezet. A hid után megszűnik az épített út. Erősen kanyargó vizmosásos földúton még kb. 2,5 km.-t haladunk. Az út végén ösvény indul a vizmosásban, később a vizmosás fenekén folytatódik, majd egy meredek lejtőn - a vizmosás jobb oldalában - felkapaszkodva nagy földhányásra érünk. Ez nem egyéb mint az alagút kiá-sott törmeléke. Itt találjuk az EDF házat, s mögöt-kte 10 méterre az alagút bejáratát. Télen is használható bejárat. A felszín lomboserdő-vel borított.

F e l t á r á s :

1 9 5 0 -ben Georges Lépigneux és Giuseppe Occhialini fedezi fel a barlangrendszer első bejáratát, a Cf. Lépigneux akna nyílását. A barlangot a közelben húzódó Francia -Spanyol határ egyik, a bejárat közelében lévő, 252. sz. - Pi-erre Saint Martin/ Szent Márton kő nevű - határkövéről nevezték el.

1 9 5 1 -ben leereszkednek a földalatti folyóig.

1 9 5 2 -ben -550 méterig jutnak le, és felfedezik a Mentró alagútját. Augusztus 13.-án - 10-10³⁰ között - Marcel Loubens halálos végű balesetet szenved.

1953 során a folyó nyomában eljutnak a Verna teremig. A feltárt mélység -726 m. - világrekord.

1954-ben kiemelik Marcel Loubens holttestét.

1960-ban, az 1956-ban megkezdett program befejezéseként, az EDF /Electricité de France/ társaság megfúrja a Verna terembe vezető alagutat. Az Apphida vizmosásból induló alagút 450 m. hosszú.

1961-ben a Tarta TV filmet készít a Lepineux aknán keresztül leereszkedve. A mélység az év során 1000 méterre nő.

1965-ben az Aranzadi-folyosó végén egy spanyol csoport valószínűtlenül szűk és hosszú diaklázisos repedést fedez fel, melynek alján víz folyik. A repedést egy angol csoport tárja fel teljes hosszában, és Martin-meandernek nevezi el. Itt egy újabb patak -amely a szemközti folyosóból folyik ki- egyesül az előbbivel. Az egyesült folyó egy 240 m. mély aknasoron / Aziza Parment / zúdul lefelé, és ezt követve jutottak el az 1.006 m. mélységben lévő szifonig.

1966-ban felfedezik a Tête Sauvage bejáratot. A zsomboly D 9 néven már régóta ismert volt 145 m. mélységig, de itt reménytelenül összeszűkült. A párizsi klub /SCP/ kutatói -50 méternél a falon egy kis nyílásra találtak, melyen átmászva bejutottak abba a kürtősorba, amely a folyóig vezetett. A folyást követve jó 1 km. után jutottak olyan szakaszba, melyet a Lepineux tereméből kiindulva, a folyás ellenében már 3 km. hosszan korábban feltártak. A teljes mélység ezzel -1.152 méterre nő. Új világrekord.

Megalakul az ARSIP /Association pour la Recherche Spéléologique Internatinala á lá Pierre Saint Martin/, a PSM kutatására létrehozott szövetség.

November 11-13 között kerül sor az első átkelésre a TS - Verna terem között. Ideje 40 óra. Akik megcsinálták: Charles Sterlingots, Hubert Lassus, Jean Philippe, Brunó Dressler, és Ruben Gomez.

Az EDF feladja a földalatti vizierőművek pireneusi telepítésének terveit, az alagutat pedig - nem kis harcok után - az Arsip veszi kezelésbe.

1975 augusztus 10.-én a Gr. Spéléo Haut-Pyrénéen tagjai leereszkednek az M 3 jelű zombolyba, és megtalálják a PSM másik folyóját a "Riô Larumbe"-t. A mélység - 1.273 méterre nő.

Ugyanabban a hónapban 2 angol kutató is bejárja a terepet. Előbb két eltömődött hasadékot találnak /SC 1-2/, majd harmadiknak az SC 3 -at. Augusztus 24.-én érik el a PSM-t. A mélység 1.321 méter. Az első átkelés 30 óráig tart. A róla készült film: A siker 30 órája.

A PSM rendszer jelenleg 1.332 m. mély, és több mint 22 km. hosszú.

Jelenleg a táró által barántolt Arphidia rendszer, valamint a Lonne-Peyre zomboly és a PSM közötti összefüggés kutatása folyik.

Az SC 3 aljából ki^aitulva, a vízfolyással szemben haladva is folyik az új részek kutatása.

Az Arphidiát teljesen véletlenül fedezték fel, az EDF alagút fúrása közben elkövetett hiba folytán. A rendszerben az EDF-nek elnevezett folyó folyik, melyet a folyás ellenében 1 km. hosszan bejártak, és ez a rész megdöbbenően hasonlít a PSM-re. Az egyik száraz mellékág - a Guisile folyosó - /eddig/ áthatolhatatlan szűkületben végződik, - kevesebb mint húsz méterre a Verna teremtől. A rendszer teljes mélysége 575 méter, az SC 3 -hoz képest pedig 1.462 méter. Térbelileg a PSM és a Lonne-Peyre között helyezkedik el.

A Lonne-Peyre bejárata nem messze a G. Lépigneux nyílásától, a határ francia oldalán található. Kürtő-sorozat vezet le -350 méterig, a hatalmas földalatti folyóhoz. Ez a folyás ellenében már több mint három km. hosszan bejárták, anélkül hogy a végét elérték volna. Folyásirányban 3,5 km. távolságra és -717 m. mélyen érték el a barlang legmélyebb pontját, a Styx termet. Az a terem mindössze harminc méterre van az Arphidia egyik kürtőjétől, és ötven méterre az EDF alagúttól.

Fluoreszcencián végzett kísérletek tanúsága szerint, mindhárom rendszer vize a Bentilla forrásban lát napvilágot.

H i d r o l ó g i a

A PSM rendszer főfolyója a Szent Vince folyó, melyhez egyrészt az Arres-i fennsíkron nyíló zombolyokból, másrészt a Verna terem utáni szakaszon kisebb - de önmagukban szintén hatalmas - folyók csatlakoznak.

A rendszer felső részére nyelő zombolyok nagy része az átlagosan 1.700 m. tszf. magasságu Arres-i fennsíkron nyílik. Az évi átlagos csapadék értéke itt 3.000 mm. A felszín karstosodásához, a nagykiterjedésű, teljesen kopár karrmezők kialakulásában döntő szerepe volt a néhány évszázadnál ezelőtt folytatott kíméletlen erdőirtásnak. Korábban ugyanis itt hatalmas erdőségek voltak, melyeket a hajóépítés számára szinte teljesen kiirtottak. Az irtás után megmaradt talajréteget azután a gyakori és kiadós esők egyszerűen lemosták a fennsíkről.

Már a kutatások kezdetén végeztek vízfestést fluoreszcenciával, s a jelzett víz a Ste Angrace völgyben jutott ki a felszínre, később azt is kiderítették, hogy a Verna teremtől öt km.-rel nyugatabbra lévő Kakouéta szurdok, Bentilina /Bentiar/ karstferrásában lát napvilágot, miután a föld alatt átszelte az Lillonarée /Khujarré/ kanyont. A földalatti kutatásokat a folyó mentén mindkét irányban folytatták. Felfelé haladva a termék közepén található törnelékek, ill. az erős, lefelé tartó huzat alapján valószínűsítették az összeköttetést a felszíni zombolyokkal.

Bár a folyó vízhozama igen nagy, a számítások alapján csak töredékének bizonyult annak a feltételezett vízhozamnak, amely a Verna terem létrehozhatta. Ezért felmerült annak a lehetősége, hogy a Verna eredetileg két különálló, de egymás alatti terem volt, amely idővel egybeomlott. E hipotézist a kutatások igazolták. A terembe érkező folyó érkezési pontjával szemben, ugyanabban a magasságban megtalálták az egykori meder folytatását, az Aranzadi folyosót. Ennek bejárata ma 80 méter magasan nyílik a terem aljától, talaját pedig helyenként öt méter vastag üledék borítja. A régi folyómederből vett talajminták alapján megállapították, hogy a két különálló terem kb. 5.000 évvel ezelőtt omlott egybe. A terem alját borító omlásban a legnagyobb méretű árvíz is visszaduzzadás nélkül tűnik el, ami további nagyméretű üregek létezésére utal.

A csapadék a nagyszámú zombolyon keresztül rövid idő alatt lejut a Szt. Vince folyóba. A Grand Canyon-ban /SCP folyósóban/ például az esőzés kezdetétől számított 6-7 óra múlva 6-8 métert is emelkedhet a vízszint.

A hidrológiai rendszer jelentős része ma még feltáratlan. Míg az SC 3 - Aziza Ferman közötti bejárható szakasz szintkülönbsége 1,321 méter, addig az SC 3 - Bentia forrás között bizonyított hidrológiai szintkülönbség 2,005 méter.

A felszínen a Kakouéta szurdok osztja ketté azt a medencét, amelyben a Bentia és az Illamina karsztforrások találhatóak. A harmadik nagy forrás az ismeretlen eredetű, 20 m. magasból lezúduló "Vizesés". A medence kutatását még Eduard Alfredé Martell francia speleológus kezdte el 1938-9 -ben, majd Ravier és Max Cosjns folytatta. A Lonne-Feyret és a FSM folyójának, valamint a Saint Georges de Ravier folyó felfedezése megerősítette Ravier feltevését, hogy itt több, a mészkörétegek elhelyezkedését követő párhuzamos folyómeder van.

Az számos problémát vet föl, melyek legnehezebbike a "Vizesés" forrás vizgyűjtőjének kérdése. Fluoreszcens vizsgálattal megállapították, hogy egyetlen ismert felszíni vagy földalatti vízfolyás sem szállít vizet a forrásba. Májig megoldatlan a forrás 1957. évi árvizét követő jelenség magyarázata is. A novemberben leesett hatalmas eső áradást idézett elő a kanyonban. A vízszint 32 métert emelkedett, és 30 kilométerrel lejjebb emberáldozatokat is követelt. A forrás hozama azonban még kilenc hónapig volt abnormálisan magas, miközben a többi forrás hozama visszaállt eredeti szintjére. A számítások szerint $25 \cdot 10^6$ m³ vizet kellett tárolnia, de feltételezett vizgyűjtője - a Bentia és az Illamina között - csak $2,5 \cdot 10^6$ m³ viz tárolására lehet képes.

Az Illamina - a St. Georges folyó forrása - átlagos hozama 5,64 m³/sec.

A Bentia - a FSM, a Lonne Feyret, és az Arphidia folyóinak forrása - átlagos hozama 2,37 m³/sec.

A "Vizesés" hozamáról nincs adatunk.

Geológia:

A PSM szenon kori mészkőben alakult ki. Az 1.700 m. magasságban fekvő Arres-i fennsík 10 km²-nyi területén több ezer zomboly alakult ki. A legnagyobbak és legismertebbek: SC 3, D 9 /T. Sauvage/, M 3, G. Lépineux, R. Loné Peyret, Embrochat /M 326/, SC 60. Az éves csapadék átlagos mennyisége 3.000 mm. Azokban a zombolyokban, melyeknek nyílása elég nagy a téli hógyűjtésre, 100 méternél vastagabb jéglerakódás képződik. A felhalmozódott hó -100/120 méterre a felszíntől jégdugóval tömörödik.

A rendszer főfolyosói ÉNY-DK, ill. erre merőleges irányúak. A főirány az ÉNY-DK -i, ez a 9 km. hosszú főmeder iránya is.

Jelenleg négy természetes, és egy mesterséges bejárata van.

A rendszer erózióbázisa a Ste Engrâce x völgyre nyíló Kakouéta szurdok, ill. az ebben fakadó Bentia ferrás.

Kialakulásában a hatalmas mennyiségű lezivárgó víz mellett, szerepe volt a kisebb-nagyobb kőzetelácsolásoknak, felszakadásoknak is. Bizonyítottan így alakult ki az 1 millió m³ légtérű Verna terem is.

Bejárás:

Az átkeléshez / SC 3/TS - Verna terem / az ARSIP engedélye szükséges.

Cime: ARSIP

BP 05

64570 Arette

és valójában csak egy póstafiók. Az ARSIP-nak ugyanis semmilyen irodája, hivatali helyisége nincs. /Mivel a PSM-ben víz folyik, nem olaj! - ahogy R. Gomez mondja/

Az expedíciók koordinátorai, az elnökön kívül:

Jean Francois Godart

37 B^{ld} Henri Lacken

64400 Oloron St. Marie

Ruben Gomez

64570 LICQ

A mentőszolgálat vezetője szintén R. Gomez.

P. Virollaud

4 rue Casteret

64000 Pau

Az átkelési engedély megadásának különösebb előfeltétele nincs, de csak saját felelősségre látogatható. A G. Moreau-t nyáron is gyakran jégdugó zárja el, az SC 3 már késő tavasz-kora nyárra is kiolvad. A Tete Sauvage bejárat, valamint az alagút télen is használható. A G. Lépineux bejárata le van zárva; ezen leereszkedést nem engedélyeznek.

- . - . -

Az átkelésre a július-augusztus hónapok a legalkalmasabbak. Az SC 3 aknasora lényegében száraz volt, vizet csak a Liberty Bell alján értünk először. A vízszintes szakaszba kötél nem szükséges, k csupán biztonsági okból /pl. kötélkorlátnak/ tanácsos vinni 40 vagy 60 métert. A Cosyns terem - Navarra terem között gumiruha kell! Az átkelés átlagos ideje 20-24 óra, a rekord 12 óra. Az SC 3 kürtőszora a térképek alapján jól kiépíthető, a vízszintes ágban a barlangot jól ismerő vezető ajánlott.

/Mert különben 52 óráig tart - mint a mi átkelésünk!/
A Szél alagúton való átkeléshez gumicsónak nélkülözhetetlen!

A barlangban számtalan színű és rendszerű jelzés van már, így ezek nyomán nemigen lehet a barlangból kijutni.

Az átkelés legproblémásabb szakasza a Hidalga. Ajánlatos - ha jut idő rá - ezért az átkelést olyképpen előkészíteni, hogy egy csoport a Vernából indulva felülről kiépíti /kijelöli/ a helyes utat. Gyakran megtörténik az is, hogy előzőleg bejárják a T. Sauvage - SC 3 útvonalat is, az egyikken leereszkedve és a másikon felmászva.

Hirtelen áradás csak a Grand Canyonban és a Szél alagútban okozhat problémát.

Az SC 3 bejárat aknasora:

A bejáratí hasadékon leereszkedve többszöri átszerelés után érjük el az "Éjszaka kútj"-t. A kút előtti utolsó nitt egy nagy, ferde kőlap külső /ereszkedés felőli/ oldalán van. Az általános szelvény végig hasadék jellegű - keskeny és széles. A kötőrmelékkel borított fenék meredeken lejt, majd egy ablakszerű felmászás után /mint a Vecsebuk 90-es aknájának aljáról/ két kisebb lépcső következik. A második alján derékszögben jobbra fordulunk, átmászunk egy vak kürtő felett /nitt itt is van berakva!/, majd többszöri átsze-

reléssel ereszkedünk le a Bryce Canyon aljára. A Canyon tulajdonképpen egy keskeny, csaknem függőleges, aláhajlásszerű hasadék, melynek külső fala szinte teljesen sima. Mintha egy vetődési sík lenne.

A Beffroi ezzel szemben olyan, teljesen függőleges, keskeny, helyenként kifejezetten szűk, de beláthatatlan hosszúságú hasadék, ami egy tagban szakad le vagy 100 métert. A többszöri átszerelés nittjeit egy-egy párkányhoz fűrták, ám ezek a párkányok gyakran csak 15-20 cm. szélesek. /Ez kifele lejtnek/ Mi csak egy közttest használtunk az alsó harmadban.

A Liberty Bell -hez szintén egy nagy kötőmb külső felén kell beszállni, s ez az akna már valóban oszdatatos kúrtó. Ereszkedés "csillárban". Az alján megjelenik víz, csepegés, vékony sugár, kis medence formájában.

Felszerelés szükséglet: Bejárat - Éjszaka kútja alja 120 m. kötél
2 lépcső 10 m. "
+ 10 m. "
Bryce Canyonig 30 m. "
BC - Le Beffroi alja 200 m. "
Liberty Bell 60 m. "
+ 38 karabiner, 37 nitt, lapka /kif. típusu/, kötélgyűrűk stb.

BC 3 alja - Tête Sauvage alja:
/Liberty Bell - Cosyns Tereu/

A táv kb. 1600 méter, a szintkülönbség kb. 200 méter. A szakasz eleje rendkívül töredezett, omladékos, labirintus jellegű. Keptelenség ugyanazt az útvonalat kétszer megtalálni. Bár vannak jelek és kőbábok, ezek annyira összekeverednek, hogy alig használhatók. Néha elképesztő helyeken /pl. plafonon!/ is van "írás". A térkép 2. folyója már a Szt. Vince - a PSM - folyó.

A L. Bell aljától az enyhén emelkedő átjáró előtt jobbra megyünk. Ez nagyon keskeny, de egyértelmű folyósóba vezet, melyben 30 m. után abba a labirintusba érünk, ami átvezet a 2. folyóhoz. Ez a Labirintus szűk, és felváltva kell mással felmenni, lemenni, mászni, jobbra-balra fordulni, vizet követni, ottagnyitni, stb. Ahol néhány beömlő víz összetorkollik, ott érkezünk a Szt. Vince folyóhoz.

Innen 1200 méter a Cosyns terem. Az út jól követhető, keskeny járatok jellemzik. Egyetlen jelentősebb terme a 1^oARSIP. A Cosyns terem mélysége -555 m, az SC 3 bejáratához képest.

Cosyns terem - Szél alagút:

Az út kb. 3,5 km. hosszú. A terembe érve - amely inkább magas mint nagy - elmegyünk a Salle Cosyns felirathoz, és 3 métert felmegyünk jobbra egy határozott folyosóig. Ott felvesszük a pontoniert vagy gumiruhát, melyet a Navarra teremig le sem vethetünk. Néhány méter után egy 2 méteres lépcső következik, majd egy kis tóba érkezünk, ami - normális körülmények között - derékig ér. Egyenesen tovább néhány m. után újabb vízfolyások érkeznek, de továbbra is a folyosót kövessük. Egy idő után a mennyezet lecsökken, és balra átváltunk egy másik folyosóba, amely 6-7 m. mászással kezdődik. Kb. 20 méter után leereszkedünk 6-7 métert, lemegyünk egy terembe /a vizig nem kell lemenni!/, majd ismét felmászunk ugyanennyit.

Egy kis kanyar után lefelé indulunk, majd még 4 métert mászunk le. A folyót elérve azt követjük, a kezdetben 4-5 m. széles folyosóban. /fehér-fekete nyilak is láthatóak/ Néhányszor tíz m. után^a tágas, kötömbökkel zsúfolt folyosó boltzata lecsökken, a víz bezúdul a szifonba. Új vizág is betorkollik. A szifon bal oldalán haladva néhány méter után a Pierrette terembe érünk. Felirat itt is van. Ez az átkelés első fontos kulcsa.

A felirat alatti folyosón egy alig látható átmenetet látunk. A terem után jobbra megyünk, s ha fekete színű, felfelé mutató nyilakat látunk - ne kövessük. Néhány méter után átkelünk egy szűkületen, s újra a folyó szintjére jutunk. A kulcsátjáróban huzat mutatja az utat. Rövid folyóban járás következik, - a nyilvánvaló folyóparton egyenesen - majd a kanyarban egy nagyon mély medence. Ezt elérve felmászunk kb. 1,5 métert, majd egy meredek kalcitlejtőt követve egy könnyű szűkületen át ismét a folyóhoz érünk. A folytatásban semmilyen nehézség sem az előrejutásban, sem a haladásban nincs, egészen az egy betorkolás után következő Salle Monique nagy terméig.

A hosszúkás terem közepén felmászunk a kőfalra, majd a túlsó oldali meredek lejtőn leereszkedve a folyóhoz jutunk. Balra egy kötélkapaszkodó / a plafonra szerelve / segíti az átjutást a mellig érő vízben. /kb. 20 m. hosszan/ Utána egy rövid és kevésbé mélyvízű szakasz következik, és megérkezünk a Susse terebe.

A tereben sok lehetőség van az eltérésekre. Próbáljuk követni a kőbábokat és a /tapadó vörös és fehér/ nyílakat, melyek közepén vezetnek. Mászunk fel a kőfalra míg eljutunk a legmagasabb ponthoz, a nagy, vízszintes tömbökhöz. Ne kövessük sehol a balra mutató nyílakat, mert azok a Rio Larumbe felé vezetnek. Ellenkezőleg, jobbra, az elég veszélyes lejtős terepen menjünk lefelé. A terem jobb szélén menjünk a vizig, ahol a Grand Canyon kezdődik.

A Canyon a víznek olyan folyosója, ami néha 5-6 m. széles, néha nagyon magas, de a víz sohasem tölti ki az egész folyosót. Leggyakrabban a folyosó /vágat/ feléig ér csak. A járat egyértelmű, két omlás okozhat csak problémát. A "Petite Barrière" átjáró könnyű, a 100 méterrel távolabb lévő "Grande Barrière" viszont nagy tömbök omladékából áll. Abban közepén kell haladni, könnyen felfelé. 15-20 m. után jobbra térve ismét leereszkedünk az újból betorkolló vízhez.

A Canyon végét alkotó szifonnál előtt egy kisebb, könnyű mászással hagyjuk el a medret, majd egy nagyobb tömb oldalán kb. 3 m.-t felmászva folytatódik az út. A felmáshoz beépített kötélhurkos és bowden hágcsó iszonyú rossz, csaknem használhatatlan állapotban van. A legcélszerűbb inkább mászni, és ezeket csak alkalmanként, vagy kapaszkodóként használni.

A félig inaktív folyómederben /formakincse mint az Istvánlápai patakos ágé/ menjünk le a 2. számú jobboldali folyosón, s ekkor szemben két létrát találunk. A jobb oldali - nagyon siralmas állapotban lévén - menjünk fel, és haladjunk tovább a folyosóban.

Egy régi táborhely előtt 50 méterrel menjünk fel a jobb kanyaron, és megérkezünk a "Grande Corniche" kényes és kockázatos átmenetéhez. Korlát elhelyezése ajánlott. Kevéssel ezután ismét lefelé menjünk 4 méter a baloldalon, a folyosó törmeléken aljába, ahol megtaláljuk a "Grand Corniche" feliratot. A folyosón továbbhaladva egy tömbön fekete nyíl jelzi hogy balra fel kell menni. A nyomokat elég magasra kell követni, egy felfelé menő folyosóig, ami elég szűk és egyenes. Abban jobbra, egy erősen szűk vetődésben - törésben - kell 7 méter mászni,

folytatva a felfelé haladást a tömbön tovább, a folyosó jobb oldalán lévő nagy terem csúcsáig.

Ez a terem - a Principe de Viane - lefelé szűkülő. Az alján, az ismét felfelé menő omladék előtt Σ balra fordulunk, és az EDF-SC 3 jelzés után a vízhez érünk. A vízben pár métert haladva a Hidalgua-hoz érünk, ami egy magas és nagy terem. Ebben jobbra, látható módon kötél és létra szakasz van lefelé, mintegy 20 méteren. Ennek nyomán menjünk vissza kb. 30 métert.

A bal oldalon - egy kis tó után, melyen nem kell átmenni - az utolsó szakaszban menjünk fel a kanyarodó részen kb. 40 m. magasba, azért hogy elérjük a terem csúcsát, és hogy megkerüljük balról az aknát. Menjünk le a vizig. Ha a vízszint nagyon alacsony, akkor a jobb oldalon mászunk fel kb. 1,5 métert. A huzatos folyosóban gyorsan elérjük a vizet. A szél igen erős. A mennyezeten egy kábel indul a bal oldalról, és keresztezi ferdén a folyót. A csónakból rövid, de meredek parton lépünk ki. Ez a Tunnel du Vent, a Szél-alagút, amely kb. 50 m. hosszú, és 4-5 m. széles. Az erős sodrásu folyón árral szemben kelünk át.

A pontonniért vagy a gumiruhát átkelés után levethetjük. Gyorsan beérünk a Navarra terembe, de a hatalmas teremben nagyon nehéz megtalálni a helyes átjárót. Jobbra egy hatalmas omladékon haladjunk túl, kerüljük meg, és a jobb oldalon maradvá kövessük a fekete nyilakat, jelzőbábokat, és piros jelzéseket. Elérkezünk egy helyre, ahol már nincs több jelzés, és ahol ahhoz hogy folytassuk a lemenetet a hatalmas, több méter magas blokkok között - kötél kell.

Menjünk jobbra fel egy hatalmas blokk után, ahol az utolsó jelzés még látható. Az omladékon egyenesen menjünk keresztül, majd tartsunk bal felé. Két nagy elhajló /ívelt/ terembe érünk, melyek közül a másodikban létra van. Σ fölött kezdődik a Lépineux barlang.

Az omladék tetejére felmászva, a tetőn meglátjuk a repedést és a híres aknát, ahol Marcel Loubens lelte halálát 1952-ben. A köves részen lefelé és jobb felé tartva, a terem alján, baloldalon, egy nagy blokk mögött megtalálhatjuk a híres sírfeliratot: " Itt élte meg Marcel Loubens bátor életének utolsó napjait"

Kicsit távolabb, a bal oldali fal mentén érkezünk el a Gibraltar nevű hatalmas sziklához, majd később 10-12 métert leereszkedve a blokkon keresztül, a Casteret terembe jutunk.

Ereszkedjünk le az omladékon, követve a különböző jelöléseket és a telefonkábelét. Ahol a terem újból emelkedni kezd felfelé, jobbra, egy hatalmas tömb mellett menjünk lefelé, és kövessük a folyosót. A jobb oldali fal mentén ismét mászunk fel, és átjutunk a terem egy másik részébe. Ennek ismét lemegyünk az aljáig, aztán újra fel a még következő omladékon, és így érkezünk a Loubens terebe.

Az aljára, és többé-kevésbé a közepére jutva, nagyon gyorsan egy elég magas korláthoz /barriére/ érünk. Az alatt átmenve, a közepe táján érkezünk a Métro bejáratához. Ennek az egyértelmű folyosónak a tulsó végén kezdődik a Queffelec terem.

Az elején kövessük az ösvénynek tűnő baloldali utat, és több mint 100 méter után keljünk át a folyón, hogy jobb felé folytathassuk utunkat. A korláttal felszerelt felfel tartó kanyarban vigyázni kell. A terem felső részéből ismét ereszkedjünk le az aljába, és bal felé induljunk ismét fel a csúcsra, azért hogy elérjük a Vire Adélie -t. Vigyázni kell, a korlát erősen rongálódott. Ezután keljünk át a kicsi Adélie termen, a Camp de Topographes -on, és ereszkedjünk le a víz szintjéig. A szorosban maradjunk a bal oldalon, és azt a folyosót használjuk, ami a Pont aux Anes -hoz vezet. Az egész folyosó vízzel van tele, kivéve egy kis párkányt /ramping/. A párkány jobb oldalán haladjunk, a lábunk a víz szintjével van egyvonalban. Vagy benne. Így jutunk át az óriási Chevalier terebe.

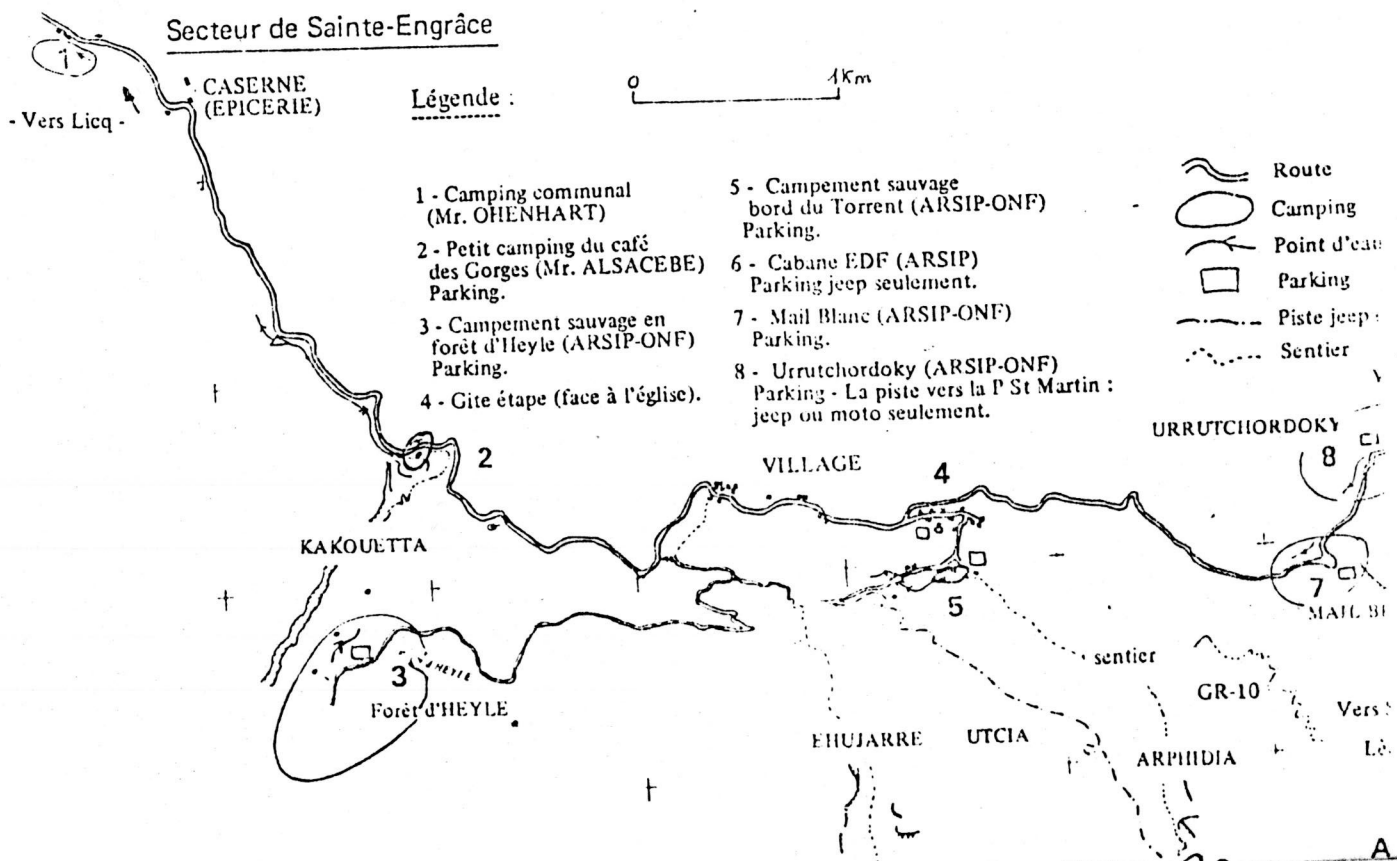
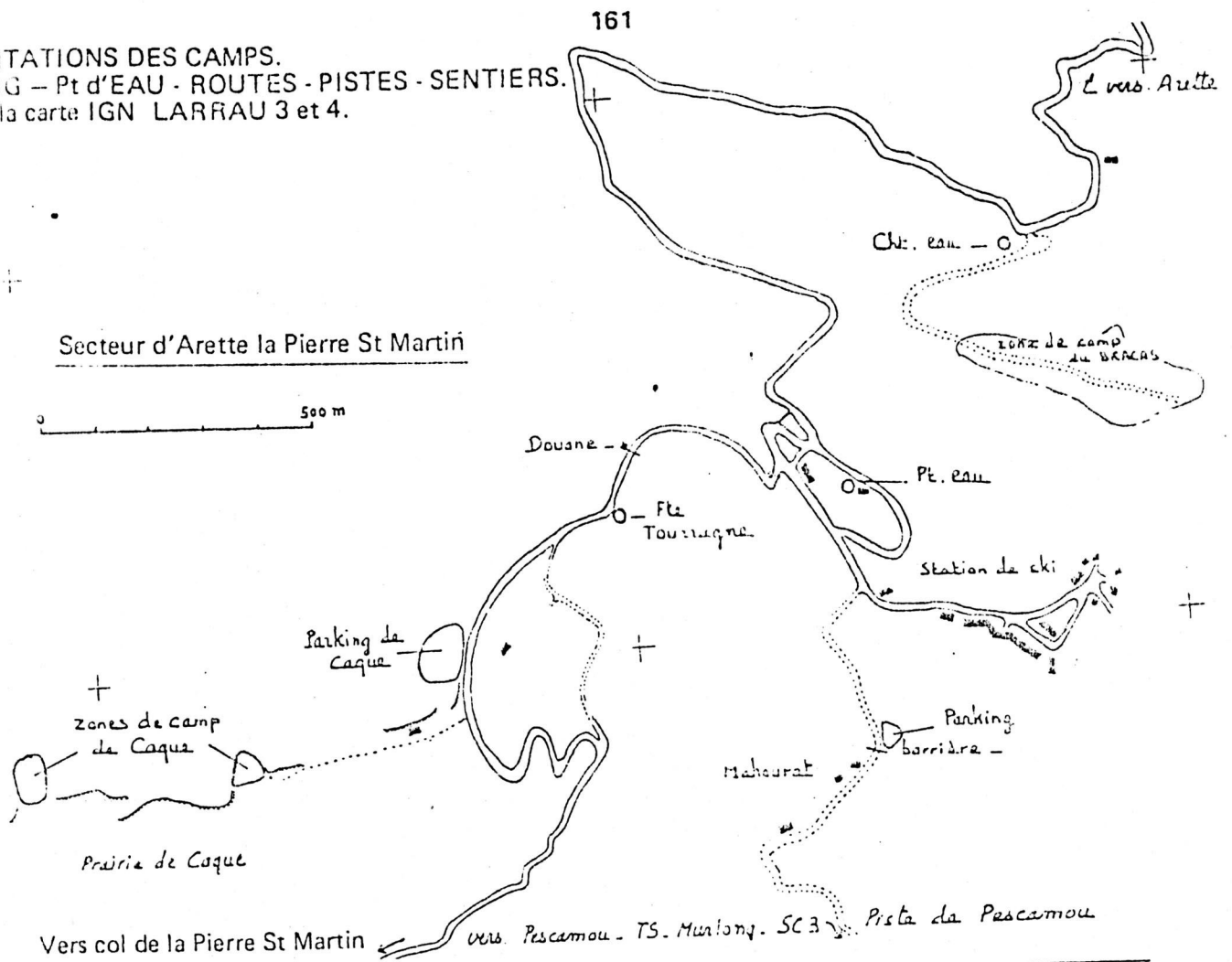
A vizet a jobb oldalon kövessük. Mikor a terem határozottan kezd balra ferdülni, menjünk fel a jobb oldali omladéokra, ami ösvénynek tűnik. Egy lefelé menő, korláttal felszerelt, és piros nyíllal jelölt töréshez jutunk, melyen kötéllal leereszkedve kövessük az itt nagyon megbízható jelzést.

Párkány, majd szükület következik; előbb a folyó bal, később a jobb oldalán haladunk. Ujabb szükület jön, majd a blokkok közötti lecsúszva-leereszkedve meglátjuk a tário bejáratát - szemben -, balra pedig a Marcel Loubens emléktáblát. Azon túl csak a sötétség és a folyó dübörgése.

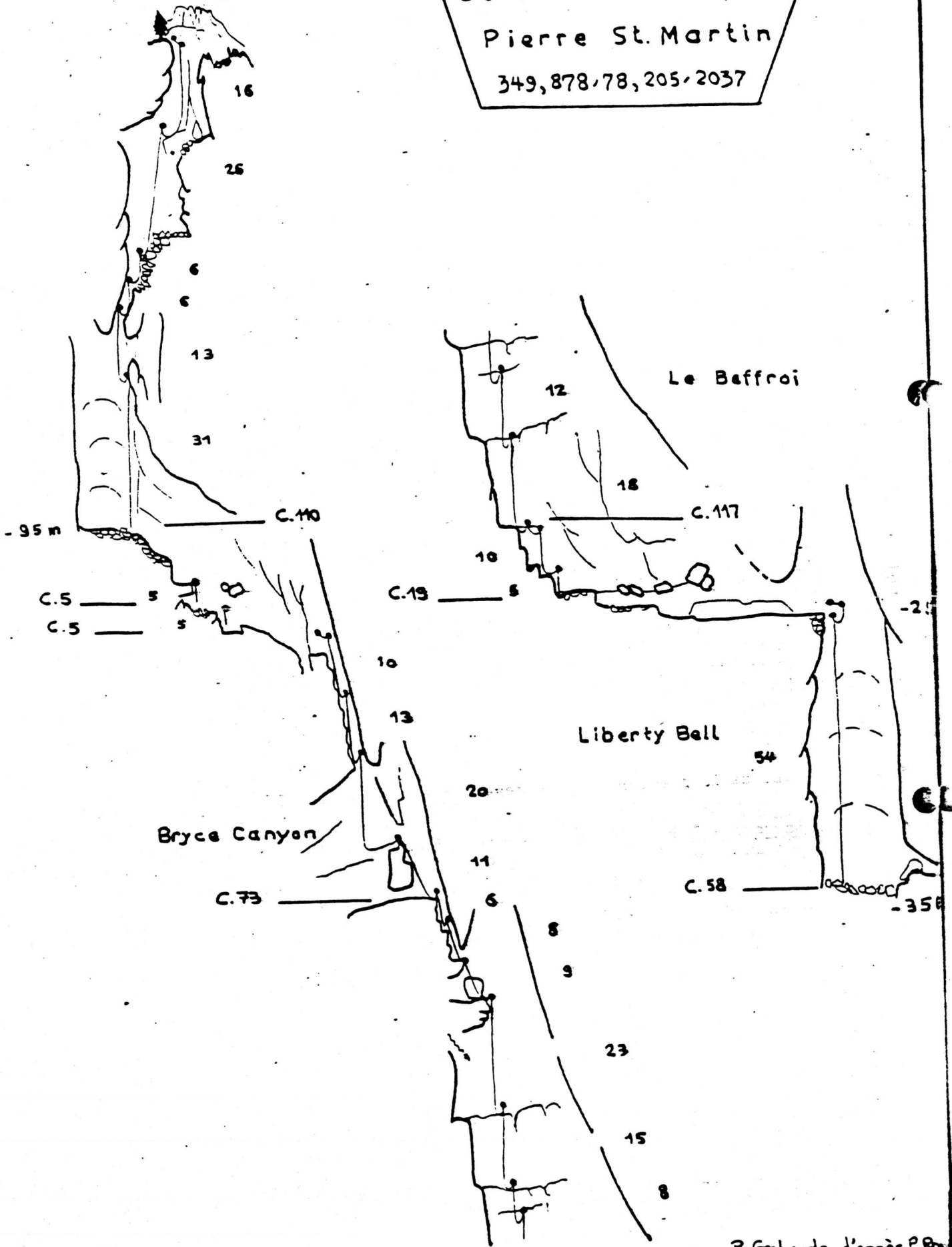
További felvilágosítást adhat:

Az EC 3 bejárat aknasoráról: Fodor Tamás
Az átkelésről : Kékési György
Thieme András
Vida István
Vida Zoltán
Dokumentációról : Thieme András

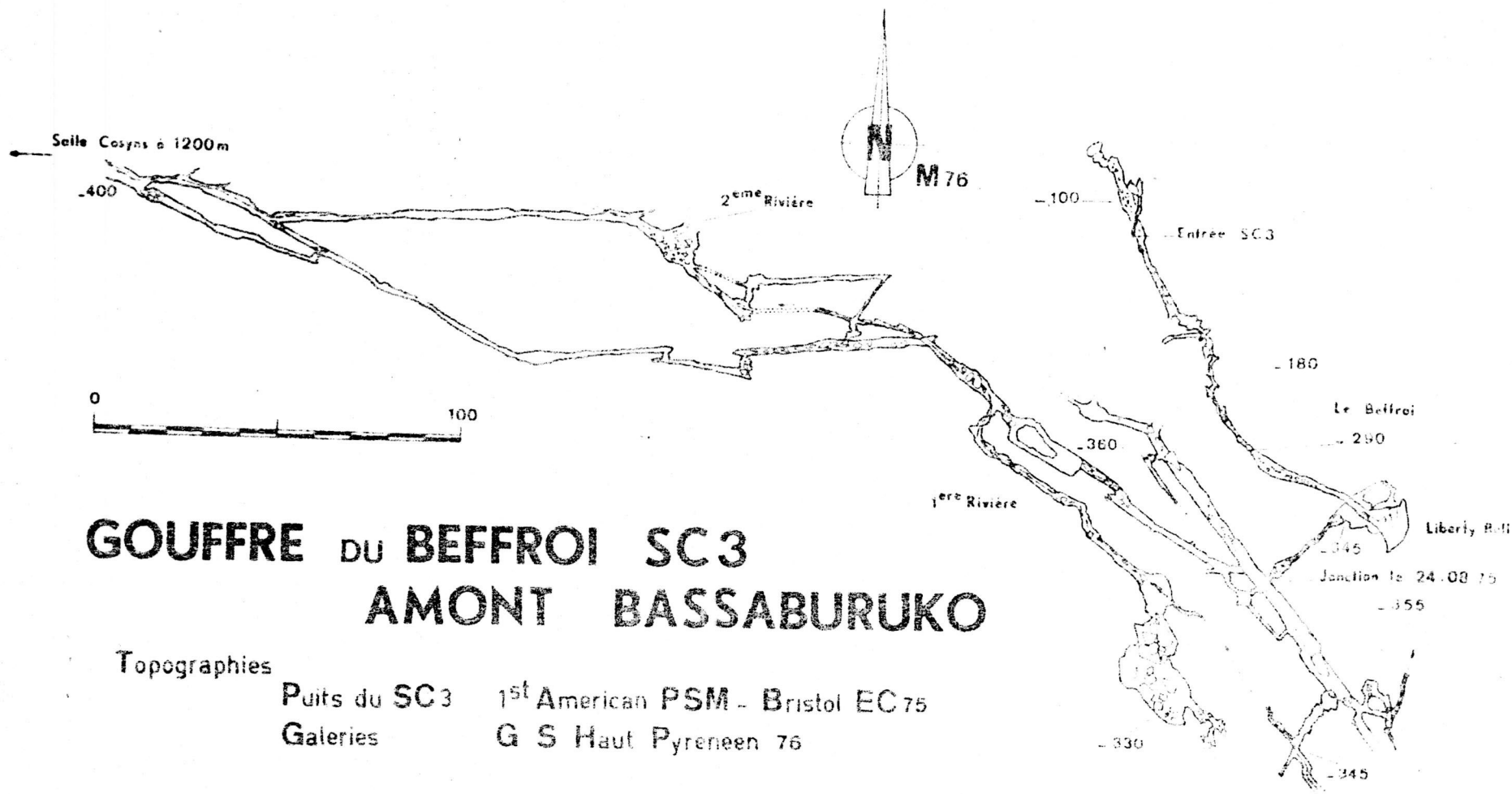
IMPLANTATIONS DES CAMPS.
 PARKING - Pt d'EAU - ROUTES - PISTES - SENTIERS.
 d'après la carte IGN LARRAU 3 et 4.

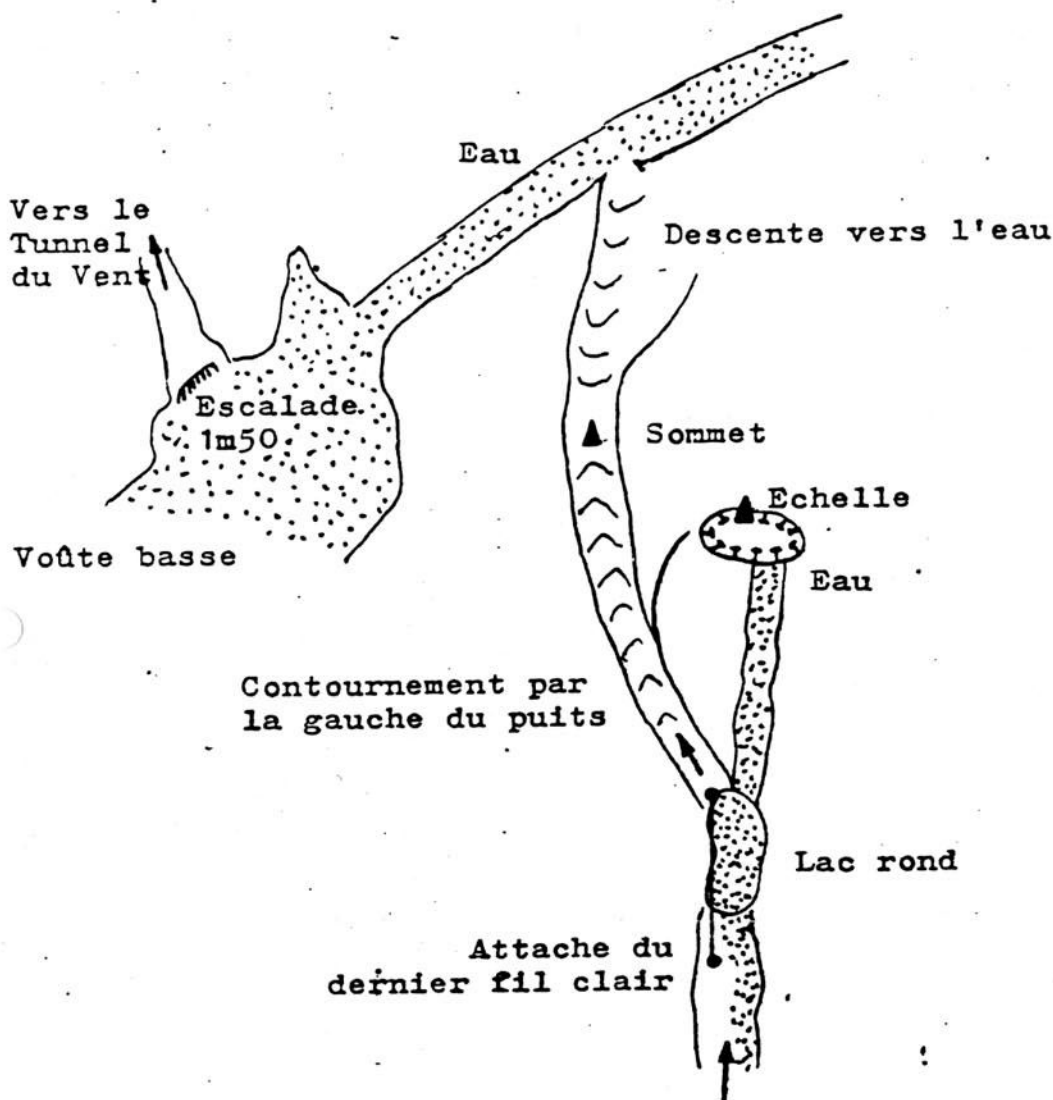
SC 3 Réseau de la
Pierre St. Martin
349, 878, 78, 205, 2037

R. Grabaude d'après P. Rou

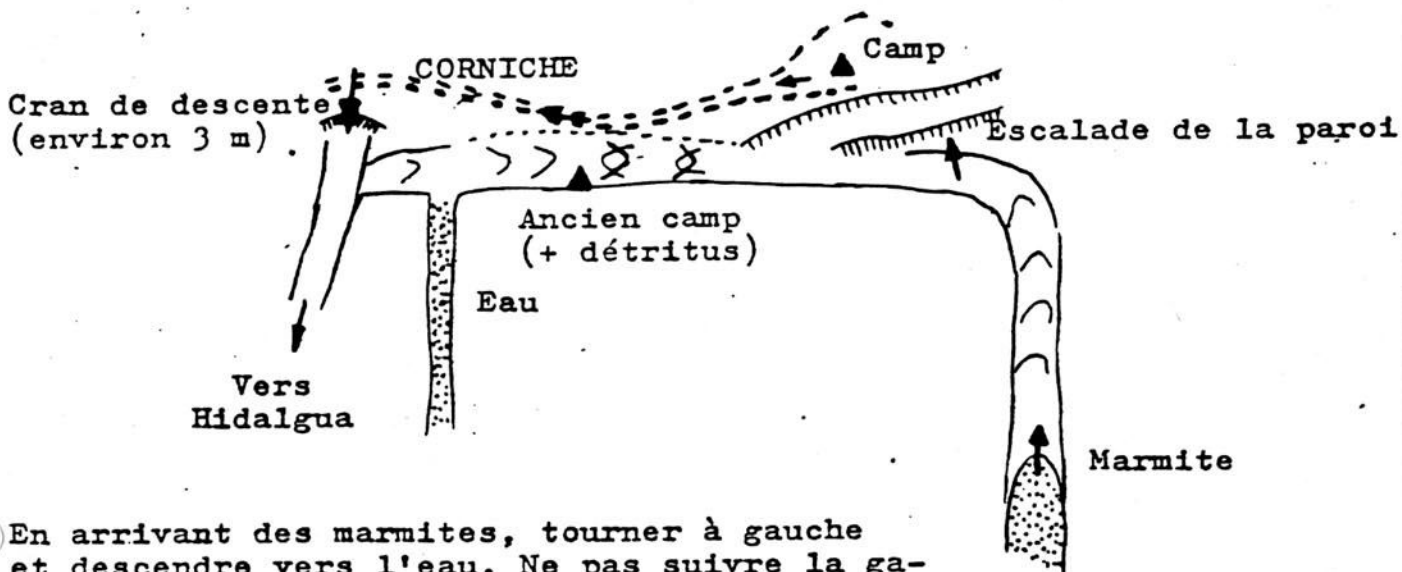

HIDALGUA

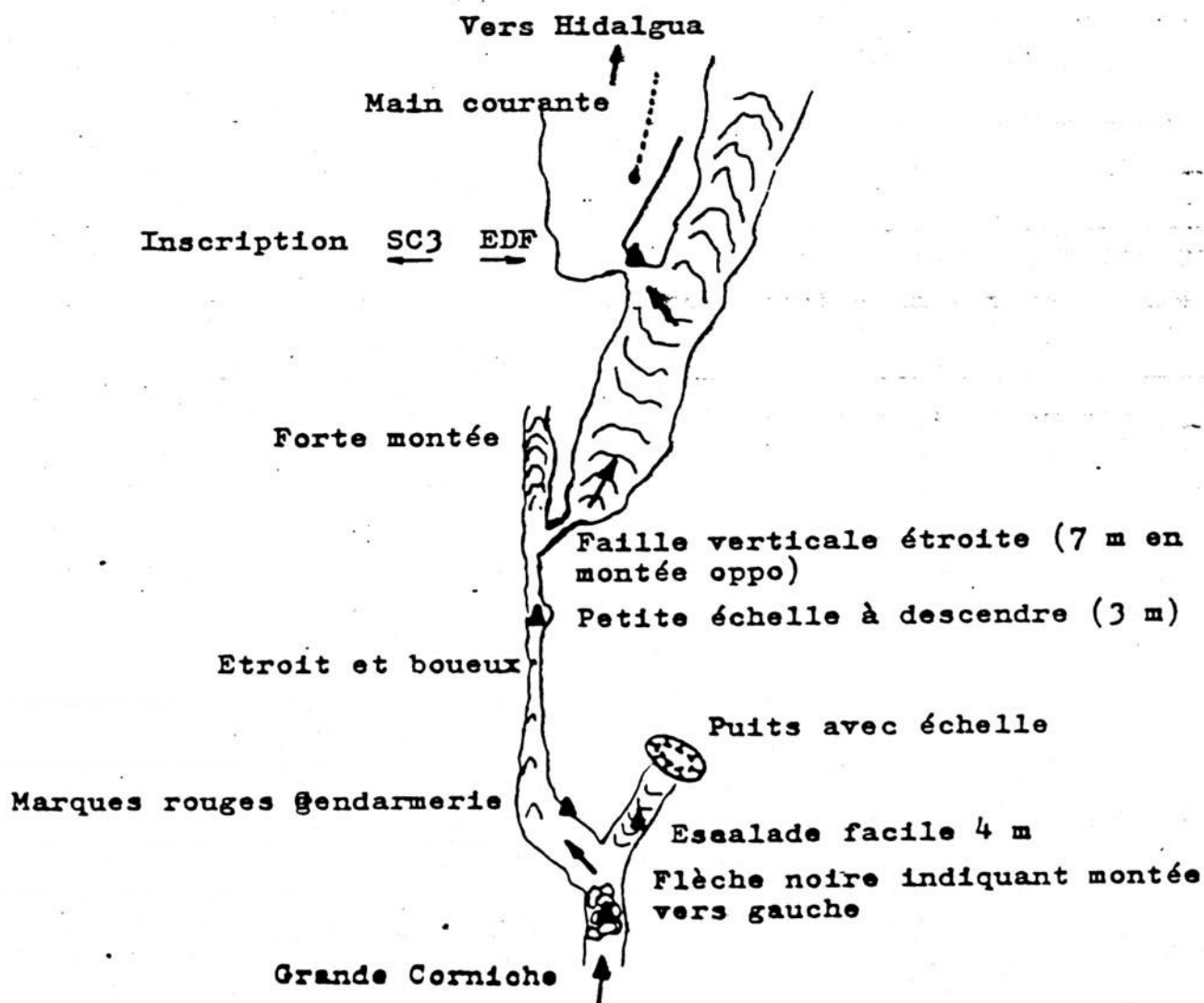
Nous ne pouvons conseiller aucune topographie ni aucune bibliographie concernant la traversée SC 3 - La Verna car les relations publiées sont trop imprécises voire complètement fantaisistes. Elles ont été rédigées après coup, par des spéléos à la mémoire défaillante. Il est vrai que la précision atteint l'impossible quand on se trouve dans des salles gigantesques où chaque bloc d'éboulis est gros comme un immeuble !

LA GRANDE CORNICHE

En arrivant des marmites, tourner à gauche et descendre vers l'eau. Ne pas suivre la galerie mais escalader la paroi de droite sur une hauteur d'environ 5 m. On rejoint ainsi la "Grande Corniche".

DE LA GRANDE CORNICHE VERS HIDALGUA

1 9 8 5
é v i t ú r á i n k j e g y z é k e
/VIII. 30.-ig/

Január	6	Solymári Ördöglyuk bg.
	13	Mátyáshegyi bg.
	18 - 21	Kisköhháti zomboly
	26	Velencei tó
Február	3	Oszoly
	10	Szoplaki Ördöglyuk bg.
	15 - 17	Fekete bg.
	24	Pilis
Március	3	Mátyás bg.
	10	Vaskapu szikla
	15 - 17	Istvánlápa
	24	Hétlyuk zomboly
	29 - 30	Bajóji Öregkő
	30 - 31	Oszoly
	31	Pilis
Április	14	Rókahegyí bg.
	4 - 8	Magas Tatra
Május	17 - 19	Tausoara bg.
Június	20	
Július	- 19	Gouffre Berger, Pierre Saint Martin

A KPVDSZ Vörös Meteor TS
D I O G E N E S csoportjának
kutatási terve az 1 9 8 6 évre

- Szarvaszetetői víznyelő : Feltáró és továbbtáró kutatás
Klimavizsgálatok
Hidrologiai vizsgálatok
Térképezés
Faunagyűjtés
- Csánya völgy : A völgy üregeinek felkutatása
Térképezése
- Pénzpatoki víznyelőbg. : Feltáró és továbbtáró kutatás
Klimavizsgálatok
Hidrologiai vizsgálatok
Térképezés
Faunagyűjtés
- Diós pataki I,II,III, sz. : Feltáró és továbbtáró kutatás
barlangok
Klimavizsgálatok
Hidrologiai vizsgálatok

A fentiekén túlmenően tovább folytatjuk a hazai, általunk kevésbé ismert barlangok bejárását.

Részt kívánunk venni az Országos Barlangos-találkozó rendezvényein, valamint az MKBT egyéb rendezvényein. Tervezzük előadások tartását is. Megfelelő érdeklődés esetén a meginduló klf. tanfolyamokon is tervezzük részvételünket.

Ind az MKBT, mind az egyesületi tagjaink létszámát csak igen minimális mértékben kívánjuk növelni.

Külföldi vállalkozások: Tárak Csehszlovákia, Románia, stb. barlangjaiba, ill. részvétel a kongresszuson.

Munkánk eredményessége elsősorban régi tagjainknak volt köszönhető:

Csepreghy Ferenc
Kalóz-Erzsébet
Kékesi György
Kékesi Györgyné
Kolontár József
Kotolák Antal
Nemecsek Gábor
Pesti Éva
Petrányi Dezső
Omaisz Mária
Omaisz Judit
Sándor Rózsa
Scholtz Ferenc
Thieme András
Vámos Antal
Vámos Antalné
Vámos János

néhai ifj. Venkovits István
Vida István
Vida Zoltán

mellett

Fodor Tamás
Gyurgyovics Sándor
Juhász József

az idén először vettek részt tagként a csoport munkájában.

M E G K Ö S Z Ö N J Ü K

végül néhai Papp Józsefné, az OTSH, Mérő Klára az Állami Biztosító, Hazslinszki Tamás az MKBT, Marek Edit a Vörös Meteor TE, Király Gábor a EKEE BEAC munkatársának ill. sportolójának, továbbá mindazoknak a segítségét is, akik szakmai és technikai tanácsaikkal, lehetőségeik biztosításával, illetve egyéb módon járultak hozzá a KPVDSZ Vörös Meteor TE

D I O G E N E S

csoportjának 1985 évi eredményes működéséhez.

Bp. 1985, december.

Thieme András
csoportvezető

COMPLEXE DE LA PIERRE SAINT MARTIN

PYRÉNÉES ATLANTIQUES

